

CONTRA

nr 4 2004 (nr 176 från starten) årgång 30 Pris 25:-

**Steriliseringsbeslutet
Slöseri i Washington
Kemiskräcken**

FRIHETENS RÖST
för västerländsk demokrati—

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger årligen
ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra

Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare

Tommy Hansson

Adress

Box 8052, 104 20 STOCKHOLM

Telefon 08-720 01 45

Telefax: 08-720 01 95

E-post redax@contra.nu

Internet hemsida <http://www.contra.nu>

Sluten del endast för prenumeranter:

<http://www.contra.nu/prenumerant/oversikt.html>

Användarnamn och lösenord finns ej i den elektroniska utgåvan av Contra

Lösenord finns i pappersutgåvan.

Prenumeration

Minst 145, rekommenderat 200 kronor, per år. Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 443-5467.

Finland: Minst 16 euro per år.

Sampo girokonto 800055-1125829.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Molnár

Redaktion: Tommy Hansson och C G Holm

Övriga medarbetare: Benny H.V. Andersson, Karl-Göran Bottwyk, Bertil Häggman, Bertil Lindblom, Patrik Nyberg, Fredrik Runebert och David Stavenheim samt Christer Arkefors i Italien, Peter Hartvig i Danmark, Bertil Wedin i Mellersta Östern, Allan C. Brownfeld i USA och Rune Westin i Australien.

Presslagd 2004-08-18

Strands Tryckeri, Lindsberg 2004

Omslaget denna gång pryds av en teckning av författaren Sven Stolpe, vars minne tecknas av Tommy Hansson under vinjetten "Svenska skribenter". Stolpe, som fick Contras första Frihetspris 1982, framstår som en av våra största författare – väl i klass med nobelpristagaren Eyvind Jonson, för att göra en jämförelse. (Teckning: Benny H.V. Andersson)

CONTRA-NYTT

Ronald Reagan 1911–2004

Contra 3 1980. Reagan var inte ens vald till Republikanernas presidentkandidat, men han fick ändå vara omslagspojke på Contra. Han blev senare samma år vald till Förenta staternas trettionionde president och tillträdde 1981. Utan tvivel var Ronald Reagan en av USAs största presidenter genom tiderna. Men det är ändå främst genom sina insatser på det internationella planet som han kommer att få en plats i historieböckerna. Ronald Reagan var mannen som – tillsammans med Margaret Thatcher – satte stopp för den kommunistiska plåga som förtryckt så många miljoner människor i över 60 år.

Ronald Reagans minne tecknas kort i detta nummer av Bertil Häggman (se sidan 13). Vi kommer senare att mer utförligt behandla Ronald Reagans insatser för USA och världen.

Rättelse: Om segerherren vid Lepanto, Don Juan de Austria

Från Marcus Karlsson har vi fått följande påpekande:

Läste artikel om korstågen [i nr 2 2004]... Den var intressant. Dock vill jag göra en rättelse. Segerherren vid Lepanto, don Juan de Austria, översattes till don Juan av Asturien. Detta är inte helt korrekt. Austria bör översättas med Österrike, don Juan var naturlig son till kejsar Karl V, därav denna beteckning. Den spanska främlingslegionens (numer bara legionen) 3:e regemente bär för övrigt namn efter don Juan – Terico 'Don Juan de Austria' 3 de Legion.

Vi tackar Marcus för rättelsen!

Slöseriet i Washington

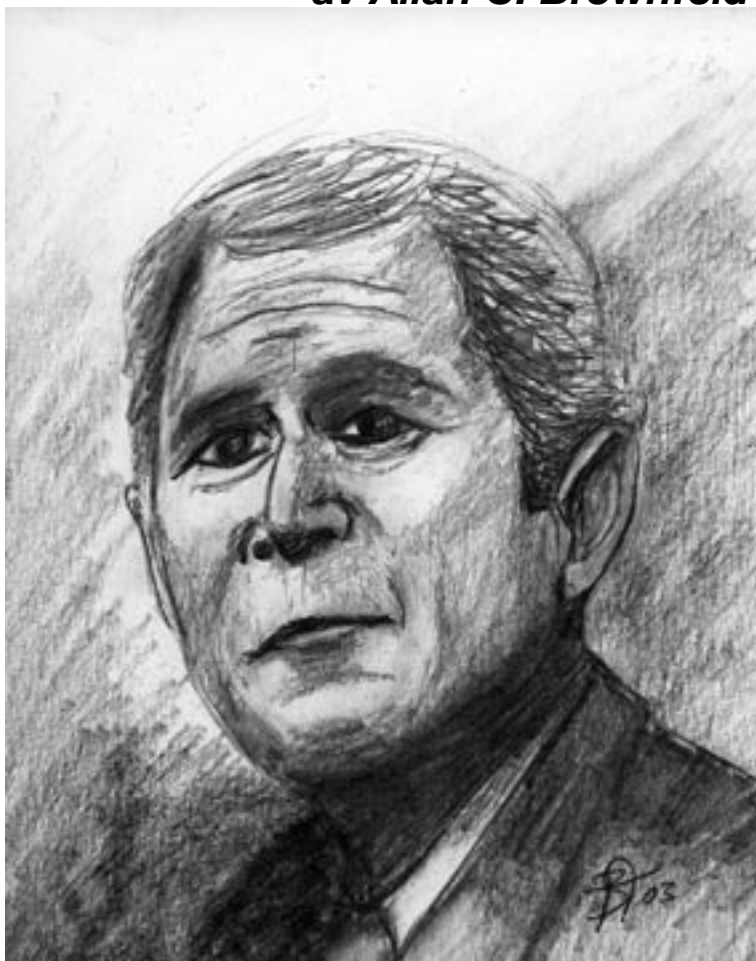
av Allan C. Brownfeld

För tio år sedan förkunnade representanhusets talman Newt Gingrich att "Vi republikaner kommer att göra regeringsmakten mindre och smartare". Så har det inte blivit. Den budget för 2005 som lagts fram av president Bush är närmare en biljon US dollar större än vad som var fallet då Gingrich offentliggjorde "den republikanska revolutionen".

★★★ Slöseriet inom staten är bortom all kontroll och få i Washington tycks bry sig. Det är inte bara så att budgeten sväller för varje år – den är inte heller finansierad. Kongressens budgetkontor offentliggjorde sina nya underskottsprognoser i slutet av januari. Man förutser att underskottet kommer att uppgå till 2,4 biljoner dollar under nästa årtionde, nästan en biljon mer än den uppskattning som gjordes bara fem månader tidigare. Den verkliga prognosen är i verkligheten mycket värre, eftersom den kreativa regeringsrevisionen bortser från några troliga kostnader. Det är mer realistiskt att förvänta sig att den federala regeringen kommer att göra av med cirka fem biljoner dollar mer under de kommande tio åren än den kommer att tjäna in.

Stephen Moore, president i the Club of Growth och chefsforskare i ekonomi vid Cato-institutet, noterar att: "...under senare decennier, har ingetdera politiskt parti varit en särskilt god förvaltare av skattebetalarnas resurser. Regeringen tar in ungefär fyra till fem gånger mer av Amerikas nationella produktion i dag än man gjorde 1990. Regeringens andel av allt vi producerar och förtjänar har i runda svängar fördubblats sedan slutet av Andra världskriget... President Bush har tillåtit budgeten att svälla med åtta procent per år efter inflation i sina första tre budgetar. Vad som är värre är att många i Washington vill se budgeten växa mycket mer och det snabbt. De flesta demokrater med presidentaspirationer, liksom några republikaner i kongressen, längtar efter den dag då regeringen helt tar över hälso- och sjukvårdsindustrin."

George W. Bushs budgetpolitik har kritiserats av konservativa bedömare i USA, vilka menar att presidentens budget innehåller alltför vidlyftiga offentliga utgifter. (Teckning: Benny H.V. Andersson)

Moore rapporterar att George W. Bush i sitt förslag till budget för 2005: "...söker bevara äktenskapsinstitutionen intakt, förhindra överdrivet ätande, uppmuntra tonåringar att inte ha sex, samt att ge amerikaner viljekraften att sluta röka. Borde det oroa oss att båda partierna nu har anslutit sig till uppfattningen, att regeringen skall ha ett federalt program, en byrå, en agentur eller ett kontrakt för statsanslag i syfte att ta hand om varje tänkbart behov: en inomhusregnskog i Iowa, en konstfestival i Alaska och simbassänger i New York – och, vad kan man tänka sig, botemedel för finarna på min tonårings vänstra kind... Vår skenande budget... urholkar den personliga friheten. När regeringen växer tvingas, som Thomas Jefferson en gång sa i ett berömt yttrande, 'friheten maka åt sig'. För varje dollar i de biljoner dollar regeringen spenderar, ger vi frivilligt upp våra friheter till en regering som i utbyte lovar oss ett heltäckande skydd från vaggan till graven Republikanerna styr oss i riktning

mot ett 'arbetarnas paradys' värdigt en öst-europeisk välfärdsstat, medan reaktionen från demokraterna är 'fortare, fortare!'."

I det avsnitt av Bushs budget som kallas *Stewardship* (Förvaltning) visas att de federala utgifterna kommer att växa från cirka 20 procent av bruttonationalprodukten (BNP) detta år till 53 procent 2080. Mycket av detta kommer av ränta på statsskulden, som stiger med 20 procentenheter av BNP. Bruce Bartlett, chefsforskare hos National Center for Policy Analysis, argumenterar att

"Tillägget av en ny, icke finansierad förmån till *Medicare* [statligt sjukvårdsprogram för äldre] för avgiftsfria läkemedel innebär att framtida utgifter kommer att bli mycket, mycket högre än beräknat. När folk får något som är kraftigt subventionerat använder de också mer av det. Följaktligen kan vi förvänta oss att utgifterna för de äldres användning av läkemedel kommer att öka mycket snabbt, särskilt också som läkemedelspriserna kan antas

stiga då efterfrågan överstiger tillgången. Budgeten själv medger att dessa trender är 'icke hållbara'."

Medskyldiga

När administrationen fick godkännande av kongressen för sitt statliga sjukvårdsförslag visste den att kongressens budgetbeslut endast avsatte 400 miljarder US dollar att betala läkemedelsförmånerna. Allthögre än detta skulle ha försenat – eller omintetgjort – godkännande. Sålunda talade inte administrationen om för kongressen att dess egna uppskattningar visade att planen skulle kosta åtminstone 134 miljarder dollar mer. Detta blev känt efter det att lagförslaget gått igenom.

Peter Peterson, tidigare Nixons handelsminister och sedan länge en anhängare av budgetmässigt ansvarstagande, skriver i sin bok *Running On Empty*:

"I valrörelsen 1980 entusiasmerade Ronald Reagan den amerikanska väljarkåren med rifftet: 'Jag vill fråga varje amerikan: Har du det bättre nu än du hade för fyra år sedan?' Kanske borde någon framtidsorienterad presidentkandidat omformulera detta budskap så: 'Jag vill fråga varje amerikan, särskilt unga människor: Ter sig din framtid bättre nu än den gjorde för fyra år sedan – nu när du är betungad med dessa stora nya betalningsskyldigheter och de högre skatter som slutligen måste åtfölja dem?'"

Peterson anklagar republikaner och demokrater som medskyldiga i vår skattemässiga kris. Han skriver och blickar samtidigt mot framtiden:

"Det är helt enkelt så att de 40-talister som gick omkring i utsvängda jeans i slutet på 60-talet har mognat. De äldsta av dem, de som föddes 1946, är bara sex år från genomsnittsåldern för dem som drar sig tillbaka och lever på socialförsäkringar (63). Som en följd härav kommer våra omfattande program för pensioner och sjukvårdsbidrag snart att bli föremål för snabbt ökande förmånsutgifter... Således är den federala regeringen, under en tid när den borde förbereda sig för babyboom-generationens åldrande, upptagen av ännu ett obetänksamt experiment med stora och permanenta skattesänkningar. Amerika kan inte växa sig ut ur dessa slags långfristiga underskott vi nu står inför... Oddsens ökar att dagens svällande bytesbalans- och budgetunderskott, de så kallade tvillingunderskotten, en dag kommer att ge upphov till en explosion som får ekonomin att sjunka – inte stiga."

Varade inte länge

Några inom regeringen säger åt oss att underskotten inte längre har någon betydelse. "Under Vietnamkriget", noterar Peterson, "...ställde konservativa oavslutligen Lyndon Johnson vid skampålen för hans fiskala oansvarighet. Men han ville endast ha vapen och smör. I dag är många så kallade konservativa värre än L.B.J. De måste ha allting: vapen, smör och skattesänkningar."

Äntligen börjar några konservativa tala ur skägget – och tillämpar samma principer för den nuvarande administrationen som de traditionellt har tillämpat för det andra partiets administrationer. Förre medlemmen av representanthuset, John Kasich, republikan från Ohio, drar sig till minnes:

"2001, när jag lämnade kongressen... var budgeten i balans... 453 miljarder dollar i skulder hade slutbetalats, och det

Brev från

Washington

fanns framtida överskott som uppgick till 5,6 biljoner dollar som kunde användas för att rädda och reformera socialförsäkringssystemet. Sådana bedrifter var möjliga därför att en engagerad grupp av personer som hade det allmänna bästa för ögonen gjorde väldiga politiska uppoffringar med tanke på sina barn. Det krävdes en kraftmätning för att få president Clinton att inse att jag och andra i kongressen inte skulle tolerera någonting annat än budgetmässigt ansvarstagande... Vi balanserade den första budgeten sedan människan promenerade på månen därför att vi var kapabla att slå tillbaka mot de politiker som var för en svällande regering och versamheten-pågårsom-vanligt."

Denna prestation varade inte speciellt länge. Kasich konstaterar: "Olyckligtvis var vår framgång kortlivad... Sedan 2001 har regeringsutgifterna ökat med nästan 20 procent, från 1,96 biljoner dollar då till drygt 2,3 biljoner som innehålls i... Bush budget...". Några skyller på president Bush skattesänkningar, andra skyller på

kriget mot terrorismen, men i slutändan är orsaken enkel – en avsaknad av politisk vilja att begränsa höjningen och tillväxten av regeringsutgifterna. Ett exempel härpå är den upplåsta budgetpropositionen. Den ger pengar för Hawaii's födelsedagsfirande och studiet av fruktflugor i Frankrike. Vem skall man skylla på? Var och en som deltagit i processen, alltså både republikaner och demokrater.

Växande missnöje

Till sina forna republikanska kolleger säger Kasich följande: "Var snälla och argumentera inte att spenderande som medför underskott och en stor regeringsbyråkrati inte spelar någon roll. De gör anspråk på framtida inkomster antingen genom högre skatter eller inflation och högre räntenivåer."

Till sina demokratiska vänner säger Kasich: "Underskott orsakas inte av skatter som är för låga, utan av utgifter som är för höga. Er lösning att höja skatterna kommer bara att leda till långsammare ekonomisk tillväxt och ännu mer slöseri i framtiden."

Brian M. Riedl, en budgetanalytiker vid Heritage Foundation, påpekar, medan han diskuterar budskapet i president Bushs tal till nationen:

"Presidenten använde talet till nationen i syfte att försvara tidigare utgiftsökningar och framförde åtta specifika krav på nya utgiftsökningar. Men han framförde noll krav på utgiftsminskningar. Han manade enbart till fokusering på prioriteringar, stopp för överflödiga utgifter och förnuft när det gällde att göra av med allmänhetens pengar. Detta är inte tillräckligt konkret."

En indikation på växande missnöje med regeringen från konservativt håll kom vid den årliga konferensen för den konservativa aktivitetskommittén (CPAC, en mycket speciell amerikansk företeelse som har med kampanjfinansiering att göra) i Washington i januari. Representanthusledamoten Mike Spence, republikan från Indiana, vände sig till gruppen med följande ord:

"...fartyget för konservativ ledning har kommit ur kurs... Många som kallar sig själva konservativa ser i allt ökande grad regeringsbyråkratin som lösningen på alla sociala problem och – låt oss vara klara på denna punkt – detta är en historisk avvikelse från vårt partis och miljoner av dess mest hängivna anhängares tradition att förstås begränsad regeringsadminis-

tration... För ett årtionde sedan, när jag först sökte komma in i kongressen, drömde republikanerna om att avskaffa det federala utbildningsdepartementet och återge kontrollen över våra skolor till föräldrar, lokala samfälligheter och delstater. Tio år senare ställs vi inför "No Child Left Behind Act"... Vår reaganitiska tro på att utbildning är en lokal funktion har kallats "långt till höger" av republikaner, och presidenten skrev under propositionen så att den blev en lag med [vänstrertridne senatorm] Ted Kennedy vid sin sida."

Uppfattningen att "partiloyaliteten" kräver att republikaner stödjer allt som en republikansk president må ta sig för

är, lyckligtvis, på väg ut. Kongressman Spence har förklarat att han inte anser det "vara ett uttryck för illojalitet" att ställa de besvärliga frågor han och andra har ställt "utan för sann principfasthet".

"Lyssnar de?"

Den konservativa krönikören Cal Thomas har ställt frågan:

"Lyssnar de i Vita huset? Kanske tror de att de kan avfärda konservativa med det välbekanta 'Vart kan konservativa annars ta vägen?' De kan 'ta vägen' in i överksamhet eller också stanna hemma och inte rösta. Det har hänt förut. Fråga president Bush nr. 41, han som höjde skatter efter att ha lovat

att han inte skulle göra det. Han sa senare att det var ett stort misstag, men alltför sent för honom att bli återvald. I jämna val kan människor med principer innebära skillnaden mellan seger och nederlag."

För de flesta demokrater och republikaner i Washington tycks den grundläggande principen emellertid vara den som Franklin D. Roosevelts rådgivare Harry Hopkins lade fast: "Beskatta och beskatta, spendera och spendera, välj och välj", låt vara att republikanerna har reviderat denna formel med skattesänkningar och underskott som huvuddelen i deras hantverk.

...men Bushs skattesänkningar ger resultat!

★ Av Allan C. Brownfelds artikel ovan framgår tydligt, att det finns ett konservativt missnöje med president George W. Bushs ekonomiska politik. Den sägs vara för expansiv och inte alls inriktad på att, i god Reagan-anda, minska de offentliga utgifterna. Samtidigt berömmar dock många konservativa och republikaner Bush skattesänkningar, vilka medfört en ekonomisk tillväxt i USA.

Detta konservativa beröm speglas i en artikel i *National Review* (17 maj 2004) av den i Brownfelds artikel apostroferade Stephen Moore. Samtidigt kritiserar Moore ledande republikaner för att de inte varit tillräckligt bra på att föra ut budskapet om den bushska skattesänkarpolitikens företräden. "Varför denna pessimism?" frågar sig Moore. "Bushs skattepolitik fungerar; ekonomin är på väg uppåt."

Stephen Moore poängterar, att den amerikanska bruttonationalprodukten (BNP) har accelererat snabbare under det senaste året än som varit fallet på 20 år: "Sedan Bushs skattesänkningar slagit igenom i maj 2003, växte ekonomin i reala termer med 8,2 procent under förra årets tredje kvartal, 4,1 procent under fjärde, samt mellan 4,5 och 5 procent under innevarande års första kvartal." Samtidigt, konstaterar artikelförfattaren, har arbetskraftens effektivitet ökat med nära fyra procent och affärsinvesteringarna stigit med åtta procent.

Den ekonomiska uppgången i USA har till och med fått riksbankschefen Alan Greenspan att varna för en överhettad ekonomi – ett i sammanhanget lika angenämt som unikt problem!

Den demokratiske utmanaren till Bush, senator John Kerry, har sökt förringa de dynamiska effekterna av Bushs skattesänkarpolitik genom att omdefiniera

"medelklassens fattigdomsindex" (*middle-class misery index*), där olika ekonomiska variabler tagits med i beräkningen. Moore hänvisar dock till att det mer traditionella fattigdomsindexet – som adderade inflationsprocenten och arbetslöshetsprocenten – visar på en historisk framgång för Bush-administrationen: arbetslösheten ligger på 5,2 procent och inflationen på 2,5 procent. Detta är exempelvis lägre siffror än vad som var fallet 1996, då Bill Clinton komfortabelt blev återvald som USAs president.

Det råder liten tvekan om att flertalet europeiska ledare förordar Kerry som ny amerikansk president efter valet i november

i år, icke minst beroende på att Bushs motståndare varit bra på att sälja in budskapet om Bushs "katastrofala" ekonomiska politik. Sanningen är dock att den amerikanska ekonomin under Bush är betydligt mer dynamisk än vad ekonomin är i jämförbara länder såsom Frankrike, Tyskland, Japan och – Sverige!

Egentligen, menar Stephen Moore, är USAs ekonomiska framgång märklig givet utvecklingen sedan början av 2000-talet – aktiemarknadens kollaps som förorsakade fem biljoner dollar i förmögenhetsvärde att gå upp i rök; företagskandaler som kraftigt minskade investerarens förtroende för amerikanskt näringsliv; en global recession som komplement till den amerikanska recessionen; terroristattaken den 11 september 2001 som resulterade i ett kostsamt "krig mot terrorn"; en fullskalig ekonomisk hårdsmälta i USAs folkrikaste stat, Kalifornien, till följd av den demokratiske guvernören Gray Davis katastrofala politik.

Den ekonomiska uppgången i USA är säkerligen inte enbart den nuvarande administrationens förtjänst. Man bör också ta hänsyn till det amerikanska folkets okuvligt kapitalistiska dynamism och företagarganda, som starkt bidragit till upphämtningen. Det är dock ett faktum att denna resurs kraftigt uppmuntrats av president Bushs skattesänkningar.

Tommy Hansson

Contra inleder här en artikelserie med temat "Nedslag i Europas historia". I samband med besök på ort och ställe skildrar vår medarbetare ett intresseväckande avsnitt i europeisk historia, före-

trädevis då med betydelse för tidsskriftens målsättning att belysa den fortgående konflikten mellan demokrati och diktatur.

Det inledande avsnittet här nedan har skrivits efter ett besök

i Friedrichsruh nära Hamburg i norra Tyskland. Här finns Otto von Bismarcks forna egendom inklusive "järnkanslerns" mausoleum. 1945 huserade Folke Bernadotte här.

Bismarck – byggmästare eller dödgrävare?

★★★ Friedrichsruh är inbäddat i Sachsenwald inte långt från Hamburg i norra Tyskland. Här finns, förutom Bismarcks gamla slott, ett Bismarck-museum samt furstens och hans furstinnas mausoleum. Slottet – egentligen ett gammalt järnvägs-hotell – är numera i privat ägo, under det att slott och mausoleum är öppna för turister.

Otto von Bismarck (1815-98) var Tysklands förste rikskansler fram till 1890. Han hade, liksom några gånger tidigare, lämnat in sin avskedsansökan till kejsar Wilhelm II. Till skillnad från tidigare gånger accepterade nu kejsaren Bismarcks ansökan.

Bismarck förbinds ofta med devisen *Blut und Eisen* (Blod och järn). Han var förvisso stundom hårdför, men hans diplomati präglades ofta av skicklig fingertoppskänsla. Framförallt verkade Bismarck för Tysklands enande under Preussens ledning. Hans memoarer, *Denken und Erinnerungen*, anses alltså vara ett viktigt tidsdokument.

"Bismarxismus"

De jordiska kvarlevorna efter fursten och furstinnan von Bismarck – den senare avled 1894, fyra år före sin make – vilar i präktiga stensarkofager i det mausoleum över vars portal det bismarckska släktvapnet avtecknar sig i relief. Inne i mausoleét råder officiellt fotoförbud, något som inte avhåller *Contras* reporter från att ta några

bilder. Samme reporter kunde konstatera att på furstens sarkofag finns (den här till svenska översatta) inskriften "En trogen tysk tjänare till kejsar Wilhelm I", den senare farfader till den närmast herostratiskt ryktbare Wilhelm II.

Den tyske 1800-talstänkaren Constantin Frantz varnade för vad som skulle kunna inträffa om de många tyska smårikena

Nedslag i

Europas historia

kom att enas under preussisk överhöghet. Den preussiska maktutvecklingen med Bismarck som ledande kraft sågs av Frantz som en machiavellisering och brutalisering av den europeiska politiken som i förlängningen skulle kunna leda fram till världskrig. "Vi skall inte förenkla världshistorien", skriver Tage Lindbom i en uppsats om Frantz, "men i en viss mening kan det vara berättigat att säga, att Hitler fullbordar 'bismarxismen'."

Ordet "bismarxismus" myntades av Franz Pfemert och implicerar att det bismarckska synsättet, på sitt sätt, är

lik materialistiskt som den marxistiska ideologin.

Bismarck inledde sin politiska karriär som ledamot i den preussiska lantdagen 1847. Han blev preussiskt sändebud i Frankfurt am Main 1851, Sankt Petersburg 1859 och Paris 1862. Efterhand kom han fram till att alla hundratals tyska småriken borde enas i en nation som skulle vara ledd av hans eget Preussen där Berlin var huvudstad. De metoder Bismarck använde sig av var realpolitiska i högsta potens och besvärades inte av några av de höga ideal som exempelvis hade väglett Camillo di Cavour i skapandet av Italiens enhet.

1862 kallades Bismarck att som ministerpresident under konung Wilhelm I i Preussen genomdriva en arméreform och oskadliggöra den liberala oppositionen.

Välfärdsstat

De hårdhänta metoder Bismarck använde sig av gick stick i stäv med den rådande, liberala tidsandan. De ledde fram till det andra tyska kejsarriket (det första var det så kallade Heliga romerska riket av tysk nation som fanns till 1806) som utropades efter det Fransk-tyska krigets utgång 1871. Den reaktionära utvecklingen i Tyskland/Preussen var en anakronism som i bästa fall kunde ha lett in i en återvändsgränd, men som i värsta fall kunde leda till en oåterkallelig katastrof.

"Andra rikets" statschef blev kung Wilhelm I, som utropades till kejsare i Spegelsalen i Versailles 1871. Rikskansler var Otto von Bismarck, vars förnämsta uppgift blev att konsolidera den nya tyska staten. 1872 är Bismarck med om att bilda ett "trekejsarförbund" mellan Wilhelm I, Franz Joseph I i Österrike-Ungern samt Alexander II i Ryssland; samtidigt står det klart att den franska revanschismen är den internationella kraft som aktivast motarbetar Bismarcks strävanden. Dessa gick nu ut på att skapa allianser som skulle hindra en fientlig inringning av Tyskland.

Under 1880-talet utvecklas i Tyskland

Det bismarckska mausoleét är öppet för allmänhet. Över porten furstättens vapensköld.

under Bismarcks ledning vad som anses vara världens första välfärdsstat med omfattande sjuk-, olycksfalls-, invalid- och åldersförsäkringar. En baktanke med dessa reformer var att hålla tillbaka de framsprängande socialistiska krafterna med Karl Marx och Ferdinand Lasalle som några av de ideologiska fäderna.

Följden blir i stället politiska framgångar för socialisterna, vilket i sin tur leder till auktoritära metoder från Bismarck-regimens sida (metoder som på intet sätt i fråga om grymhet kan jämföras med senare tiders nationalsocialistiska och kommunistiska repression).

”För att få en omelett måste man knäcka några ägg”, brukade Bismarck säga då han kritiserades för att använda alltför hårda metoder mot oppositionen.

Splitrade Tyskland

Låt oss konstatera, att Otto von Bismarck i längden inte förmådde fungera ihop med kejsar Wilhelm II som tillträdde som tysk statschef 1888 sedan hans far Friedrich III avlidit efter endast tre månader på kejsartronen. Nämnde Wilhelm hade av sin morbror Edward VII, kung av England, en gång kallats ”historiens mest lysande fiasko”.

Wilhelm, vars självkänsla redan från födseln var stukad på grund av invaliditet (han hade en förkrympt högerarm), var instabil till kynnet och därtill präglad av ett svulstigt storhetsvansinne. Det hade krävts en betydligt mognare personlighet som tysk statschef för att lotsa Tyskland igenom de oroliga tider som rådde i detta tidsskede.

Wilhelm II var inte den enda skurken bakom Första världskrigets utbrott, men det är alldeles klart att han inte gjorde särskilt mycket för att förhindra det. Efter krigets slut kom sedan den utbredda, antityska känslan i allmänhet och den franska revanschismen i synnerhet – den som Bismarck i realiteten skapat – att så fröna till Andra världskriget.

Av svenska skribenter som behandlat fenomenet Bismarck skall här nämnas Jan Olof Olsson, mer känd som Jolo. I volymen *Eviga följeslagare* (1979) ägnar Jolo sidorna 135–147 åt Bismarck under rubriken ”Visit hos riksbyggmästaren”. Det är en personlig och kritisk skildring av fursten utifrån ett besök på Friedrichsruh. Jolo ser helt enkelt Bismarck som ”grundläggaren av Tysklands alla katastrofer, 1914, 1918, 1933 och 1945”. Det är inte svårt att

Interiör från fursteparatet Bismarcks mausoleum på egendomen Friedrichsruh (kanslerns sarkofag till vänster). (Foto: Tommy Hansson)

instämma i det omdömet. ”Ty man kan lika gärna säga att Bismarck splittrade Tyskland som att han enade det”, fastslår Jolo och fortsätter (sidorna 137–138):

”Ur det rike han skapade uteslöt han alla tyskar i Österrike medan han inneslöt stora områden i öster, bebodda av polacker... Han var inte angelägen om att skapa ett rike för alla tyskar. Han enade inte Tyskland av den enkla anledningen att det inte intresserade honom... Det var Bismarck som anvisade Tyskland vägen mot det

första världskriget, mot Hitler och det andra. Han vande tyskarna vid envælde och massrustning.”

”Pissmarck”

Jolo beskriver Friedrichsruh som en ”patriarkalisk lantjunkaridyll” som gör ett ganska torftigt intryck. Där finns inte många tavlor och ”egendomligt nog inget ordentligt bibliotek”.

Bismarck själv beskrivs gärna som en trygg riksbyggmästare, detta till skillnad från exempelvis den koleriske Wilhelm II. Denna bild stämmer föga med verkligheten. Bismarck var i själva verket präglad av sitt dåliga humör och sin nervösa läggning – tjänstefolket fasade för hans häftiga

lynnesutbrott. Jolo: ”Han var cynisk och sentimental om vartannat, människoskygg och självömkande, långsint och manisk” (sidan 140).

Pikant är att läsa Jolos skildring av riksbyggmästarens matvanor. Han lär ha inmundigat sill och raphöna i kopiösa mängder. Gäster som ville ha andra alternativ bjöds ofta forell i stället för sillen. Till maten dracks stora mängder snaps, champagne, rött och vitt vin samt porter. Dagen brukade fursten inleda med en halv flaska champagne på fastande mage. I samband med sina dagliga rundturer med häst och vagn förtärde fursten gärna en kage öl.

I religiöst hänseende vacklade Bismarck, efter att i ungdomen ha varit ateist, mellan gudstro och tvivel. Under kriget mot den habsburgska monarkin 1866 lär han utbrustit: ”Gud är en lynnig herre”. Emellanåt såg han sig som ”Guds soldat” som verkställde den högstes avsikter med den preussiska/tyska nationen. I mörka stunder hängav sig Bismarck åt ångest och förtvivlan och hade då svårt att se en Försynens ledning för sig själv eller sin nation.

Den som vill kan alltså besöka makarna Bismarcks mausoleum nära Friedrichsruh. ”Det är en överjordiskt ful byggnad”, skriver Jolo (sidan 147), ”som om arkitekten inte vetat om han skulle göra en järnvägsstation eller en domkyrka”. I byggnaden vilar i alla fall ”den store riksbyggmästaren” alltjämt jämsides med sin furstinna (deras äktenskap skall ha varit lyckligt).

Eller ”Tysklands dödgävrare”, vilket artikelförfattaren med Jolo menar vara en mer sanningsenlig titulatur. Marx, som var tre år yngre än Bismarck, var utan tvivel obscen när han i privatbrev kallade fursten ”Pissmarck” – men var nog den gången inte så fel ute.

1945 utgjorde slottet Friedrichsruh stabsplats för Folke Bernadotte i samband med administrationen av Röda kors-insatsen med ”de vita bussarna”.

Socialdemokratiska kvinnor gick i bräschen för steriliseringslagarna

När den beryktade steriliseringslagen infördes 1934 var den ett inslag i den socialdemokratiska sociala ingenjörskonsten. Många socialdemokrater ville gå längre och sterilisera fler. Särskilt de socialdemokratiska kvinnorna ville förhindra att svenskorna fick "mindervärdig avkomma". Den ende som i Riksdagen med kraft motsatte sig förslaget var Hjalmar Hammarskjöld, adelsman, jurist, högerman, före detta statsminister och känd som ärkereaktionär.

av C G Holm

Det var psykiatrikern Alfred Petrén som var mannen bakom den svenska steriliseringslagstiftningen. Han var socialdemokratisk riksdagsman och överinspektör för sinnessjukvården. Han skrev 1922 den första riksdagsmotionen om att sterilisera psykiskt sjuka, främst sådana som var rättsinkapabla (det vill säga så mentalt efterblivna att de hade svårt att förstå sin egen situation). Motionären hade samlat in stöd från ett flertal partikamrater, några liberaler och den välkände bondeförbundaren Nils Wohlin. Det kan särskilt noteras att ingen högerman (moderat) undertecknade motionen.

Undertecknarna var: Alfred Petrén, Ernst Wigforss (s) docent i nordiska språk, sedermera finansminister, försäkringstjänstemannen Knut Tengdahl (s), redaktören Mauritz Hellberg (liberal), byråchefen Einar Thulin (s), lektorn Edward Björnsson (s), redaktören Halfred von Koch (liberal), docenten i romanska språk Ivan Pauli (s), rådmannen och sedermera finansministern och partiordföranden Ernst Lyberg (liberal), hovrättsrådet och sedermera statsrådet William Linder (s), folkrörelsemannen Alexis Björkman (s) samt statistikprofessorn Nils Wohlin (Bondeförbundet). Nils Wohlin var för övrigt pappa till Junilistans nyvalde ledamot i Europaparlamentet, förre Riksbankschefen Lars Wohlin.

hade egen majoritet. Motionärerna kom från de partier som vanligen utgjorde regeringsunderlag.

Det var en akademiskt välutbildad skara som motionerade. Bakgrunden var social. Motionärerna såg det som ett allvarligt socialt problem att förståndshandikappade och förbrytare skaffade sig barn. Dels för att risken var stor att förståndshandikappet överfördes till avkomman, men också för att personerna var dåliga föräldrar, som inte kunde ta ansvar för sina barn. Barnen skulle därför få en svår uppväxt.

Socialister var intresserade av sterilise-

ring som ett inslag i den sociala ingenjörskonsten. Den socialistiska ideologin såg social ingenjörskonst som viktig för samhällets utveckling. Allan Vought, chefredaktör för den socialdemokratiska tidningen Arbetet och senare riksdagsledamot och ledamot i socialdemokratiska partistyrelsen skrev 1926 en skrift med titeln *Rasbiologi och socialism*. Där hette det bland annat den utjämning som socialdemokraterna ville uppnå hade "alla utsikter att rasbiologiskt förbättra rasen". Den socialistiska studenttidningen Clarté gav med början 1925 ut en skriftserie, där det i den allra första skriften (författad av Karl Evang och Ebbe Linde) hette: "Att i högre grad lägga en modern vetenskaplig syn till grund för samhällslivet, betyder utan vidare ett framsteg i den socialistiska

utvecklingen. Med glädje ser socialismen därför varje framstöt i riktning mot ökad tillämpning av biologins resultat på människornas kollektiva liv. Tanken att inskränka antalet bärare av oförmånliga anlag är sålunda en rationell tanke, som alltid fått stöd från socialistisk sida. I ett socialistiskt plansamhälle kommer åtgärder i denna riktning att ingå i det allmänna hälsoarbetet".

Bondeförbundarna hade med sin bakgrund från jordbruket en handfast erfarenhet av vad växtförädling och djuravel kunde leda till när det gällde framsteg för lantbruket. Liberalernas motiv verkar svårare att förklara, de är nog främst att hitta i samhällets sociala ansvar mot olyckligt lot-tade medborgare.

Mot detta "moderna" tänkande stod "konservativa bakåtsträvarer", främst präster och jurister. Där spelade tankar om livets okränkbarhet och naturens gång roll. Men de tankarna kom, som vi ska se, knappast fram under

Högermannen och förre statsministern Hjalmar Hammarskjöld var en av bara två (den andre var centerpartisten Carl Reuter-skiöld) som gick emot 1934 års steriliseringslag. De socialdemokratiska kvinnorna krävde snart ännu fler steriliseringar.

Sossar i spetsen

Statsministern hette vid den här tiden Hjalmar Branting och regeringen bestod enbart av socialdemokrater, även om de inte

riksdagsbehandlingen.

”Rashygien” avgörande

När Alfred Petréns motion behandlades i Riksdagen avlämnade 2 lagutskottet ett enhälligt betänkande som underströk den så kallade rashygieniska aspekten på sterilisering. Utskottet skrev: ”Ett vidmakthållande och förbättrande av den mänskliga rasen är givetvis ett betydande statsintresse. Förefintligheten av fysiskt och psykiskt undermåliga individer i större utsträckning är för samhället en börda i mer än ett hänseende... måste det dock för staten framstå såsom en angelägenhet av vikt att om möjligt söka förhindra de psykiskt defekta fortplantning.” Det framgår av utskottets betänkande att man särskilt är orolig för att sinnesslöa (mentalt efterblivna) inte skulle fylla ”föräldrakallet”. Vidare avvisas en del konservativas invändningar att en steriliserad person skulle förledas till att leva ett än mer utsvävande och promiskuöst liv än vad som varit fallet om h*n inte steriliserats. Utskottet menar att de personer som skulle kunna bli aktuella för sterilisering var så mentalt efterblivna att de inte skulle låta sitt leverne påverkas av en eventuell infertilitet.

Utskottet utgick från att beslut om sterilisering skulle fattas av läkare eller i vissa fall av Medicinalstyrelsen. Tvång skulle aldrig tillgripas, det skulle räcka med att hänvisa till Medicinalstyrelsens beslut för att få de svaga personer det handlade om att ge efter. Man borde inte tala om att verkställighet aldrig skulle ske med våld annat än på uttrycklig fråga från den berörde.

Betänkandet från utskottet gick ut på att tillsätta en utredning och det beslutet var enhälligt. Även högerens (moderaternas) representanter instämde i utskottets utlåtande, även om de alltså helt hade saknats bland motionens undertecknare. I behandlingen i Riksdagens kammare uttalade sig två högermän instämmande, den ene var läkaren Axel Eurén, som ville gå än hårdare fram och föreslog att en sterilisering även skulle kunna gå till så att könskörtlarna opererades bort för att minska sexualdriften hos till exempel våldtäktsmän. Samma synpunkt hade liberalen Ulrik Lenander, som i det civila var fängelsedirektör i Karlskrona. En annan högerman, justitierådet och senare utrikesministern, Carl Hederstierna hade andra invändningar. Utskottet hade utgått från att frågan av sterilisering skulle behandlas av två samtyckande läkare. He-

derstierna menade att frågan var så allvarlig att hans egen yrkeskår, juristerna, måste få det avgörande inflytandet.

Det var under riksdagsbehandlingen bara ett inlägg som var kritiskt till förslaget. Men inte ens kritikern var beredd att rösta nej, förslaget antogs utan omröstning. Den kritiske ledamoten hette Carl Lindhagen och var känd vänsterintellektuell – en mycket kvalificerad sådan. Han var 1922 inte knuten till något av partierna i Riksdagen, men blev året därpå socialdemokrat. Han var borgmästare (chefsdomare) i Stockholm och hans far hade varit justitieråd, det vill säga medlem i Högsta Domstolen. Lindhagen sa bland annat: ”Detta är sålunda fråga om ett våldsamt ingripande. Det är detta våld som skall åstadkomma samhällsförbättringarna. Men om våldet är ju sagt, och detta med rätta, att vad våldet må skapa är vanskligt och kort... Man har tvekat inför den stora grundsatsen om livets okränkbarhet. Denna okränkbarhet trädes ju i detta fall mycket nära... När man sålunda kommit in på den utvägen att rätta ett socialt missförhållande på våldets väg och genom kränkning av livets okränkbarhet, riktas uppmärksamheten å andra sidan på att gå vidare än nu föreslagits. Mången kommer att säga: Är detta icke bara den första stationen? Varför skall man stanna här? Ett sätt att lösa den sociala frågan vore då att sterilisera hela mänskligheten, så blev omsider den sociala frågan löst.” Trots sin starka vänsterprofil var det Lindhagen som gav röst åt det konservativa motståndet mot steriliseringsförslaget!

Högerregeringen stoppade utredningen i skrivbordslådan

När Alfred Petréns motion antogs 1922 styrde en socialdemokratisk regering, som snabbt gav uppdrag till Medicinalstyrelsen att utreda frågan i enlighet med Petréns motion. Utredningen avlämnades i oktober 1924. Då var det en ny socialdemokratisk regering, som bara var 10 dagar gammal, under mellantiden hade en högerregering styrt. Sedan hände inte särskilt mycket på flera år, men 1927 tillsatte regeringen en offentlig utredning – det var en liberal regering som svarade för det uppdraget. Regeringen skrev följande i sina direktiv: ”Omvårdnaden av de svaga och hjälplösa i samhället hade alltmer utvecklats och fördjupats. Från denna omvårdnad vore steget icke långt till åtgärder i syfte att förebygga födelsen av individer vilka enligt vad med

säkerhet kunde förutse, måste bli till en börda för sig själva och andra”.

Resonemanget fördes redan då helt parallellt med abortfrågan. Idag kan vi se exakt samma argumentation för abort. Dock används idag aldrig argumenten för sterilisering. Sterilisering som lösning på problemen har blivit tabu. Det är däremot idag icke politiskt korrekt att anföra de invändningar mot sterilisering som idag ses som självklara, mot abort. Argumentationen var snarlik den som vid samma tid fördes om tillåtande av abort. Också här hade socialdemokraterna tagit initiativet och under sina regeringsinnehav genomdrivit utredningar, som 1933 emellertid inte kommit så långt som i steriliseringsfrågan. Legal abort infördes i Sverige först 1938.

När betänkandet lades fram 1929 satt högeren åter vid makten och där var entusiasmen för förslaget måttlig – inget hände. Den liberala regering som styrde mellan 1930 och 1932 brydde sig inte heller om att ta itu med saken. Så när socialdemokraterna kommit tillbaka till makten 1932 ansåg Petrén tiden mogen att väcka en motion för att få sitt gamla initiativ förverkligat. Han tog första tillfället, vid den allmänna motionstiden i januari 1933.

”Förhindra minder- värdig avkomma”

Petrén tyckte att de tre utredningarna som gjorts med anledning av hans motion gått för långt. Han var helt inriktad på att sterilisering endast skulle avse psykiskt sjuka. I utredningarna hade man diskuterat även andra fall, bland annat ”sociala indikationer” och ”humanitära indikationer”, det förstnämnda avsåg personer som hade svårt att försörja flera barn och det sistnämnda personer som själva insåg att de skulle ha svårt att klara av vården av ett barn. Petrén var beredd att acceptera ett ”humanitärt” motiv. Inte med hänsyn till föräldrarna, utan till barnen. Barn ska inte behöva växa upp med sinnessjuka föräldrar skrev Petrén i sin motion.

Petréns motion bifölls av Riksdagen, som begärde snabba åtgärder av Regeringen. Det fick man och redan 1934 lade Per Albin Hanssons socialdemokratiska regering och justitieministern Karl Schlyter fram en proposition om införandet av en ”lag om sterilisering av vissa sinnessjuka, sinnesslöa eller andra som lida av rubbad själsvärksamhet”. I propositionen framhölls

att motivet i första hand var att "förhindra mindervärdig avkomma... [och] psykiskt (därmed inbegripet moraliskt) undermåliga individer". Regeringen hade inhämtat yttranden från en rad organisationer, i första hand medicinska, i viss utsträckning sociala. Juridiska synpunkter saknades i stort sett och teologiska synpunkter saknades helt i sammanställningen. De medicinska yttrandena instämde i stort sett med regeringens förslag, det gällde bland annat yttranden från landets medicinska fakulteter. Läkarsällskapet ville gå ännu längre och komplettera lagstiftningen med obligatorisk sterilisering på sociala, rashygieniska och kriminalpolitiska indikationer. Läkareförbundet ville komplettera lagen med kastrering av sexualförbrytare. Olika sociala institutioner instämde också i utredningsförslaget.

Medicinalstyrelsen och Fångvårdsstyrelsen var något återhållsamma, de ville inte tillåta sterilisering med tvång. Psykiatriska föreningen varnade däremot för missbruk och krävde detaljerade regler för när en sterilisering skulle få genomföras på "rättskapabla" personer.

Det väcktes en enda motion med anledning av förslaget till steriliseringslag. Den kom från högermannen Georg Bissmark, som varit justitieminister i Arvid Lindmans regering 1928-1930. Bissmark ville minska möjligheterna att genomföra sterilisering, men han yrkade bara på en skärpning av reglerna, inte avslag på hela förslaget.

Propositionen gick nästan ograverad genom Riksdagens utskottsbehandling och i Andra Kammaren antogs den utan debatt och omröstning. Det var annorlunda i Första Kammaren. I Första Kammaren satt personer som normalt hade en mer självständig position än de partipolitiskt bundna ledamöterna i Andra Kammaren. Men även i Första Kammaren ven uppenbarligen partipiskan. Carl Lindhagen, som så våltaligt attackerat Petréns ursprungliga motion 1922, hade nu 1934 anslutit sig till Socialdemokratiska Partiet och han gjorde inte något nytt inlägg i debatten. Den frispråkige Lindhagen hade förvandlats till en lydlig partiman.

Hjalmar Hammarskjöld sågade förslaget till grunden

Åt andra hållet hade det däremot gått med högermannen Hjalmar Hammarskjöld. Hammarskjöld var statsminister 1914-1917. Han hade tidigare varit såväl

justitieminister som ecklesiastikminister (utbildningsminister). I det civila var han chef (president) för Göta Hovrätt. Mest känd blev han dock som pappa till Dag Hammarskjöld, med tiden FNs generalsekreterare. Mindre känt är att han var förste ordföranden i Statens institut för rasbiologi, som grundats 1922 efter en riksdagsmotion med den socialdemokratiska partiordföranden Hjalmar Branting som första namn.

Hammarskjöld höll ett nästan timslångt grundligt genomarbetat inlägg mot steriliseringslagen. Han yrkade blankt avslag på förslaget. Han fick instämmande från bondeförbundaren Carl Reuterskiöld, som var professor i stats- och förvaltningsrätt. Det var alltså den yppersta juridiska och statsvetenskapliga expertisen som motsatte sig lagen. Dessutom var det fråga om två framstående medlemmar av Riddarhuset.

Hammarskjöld sade sig visserligen inte vara helt främmande för en lag om sterilisering – frågan var vid den här tiden oregerad och sådana steriliseringar som var medicinskt motiverade (till exempel i samband med cancer i delar av fortplantningsorganen) kunde rent juridiskt ifrågasättas. Men Hammarskjöld menade att sterilisering var ett så långtgående ingrepp att den inte fick vidtas utan verkliga skäl och framförallt inte i oträngt mål. Han litade inte på att rätt beslut skulle fattas. Hans invändningar gick över hela fältet från en utpräglad konservativ utgångspunkt: landet behövde en ökad befolkning, sterilisering skulle motverka detta, det var omöjligt att ändra en genomförd sterilisering, det fanns alltså inga möjligheter att kompensera för de felaktiga beslut som med nödvändighet skulle komma att fattas i ett system där besluten fattades av människor. Hammarskjöld pekade också på människans djupt kända behov av föräldraskapet, och som konservativ underströk han att detta särskilt gällde mödrarna. Han protesterade också mot att medicinska indikationer skulle användas för att motivera sterilisering. Dessa indikationer skulle enligt hans mening bli alltmer utvidgade och vidlyftiga. I konsekvens härmed var han särskilt bestämt emot den paragraf som skulle göra det möjligt för två läkare i förening att fatta beslut om sterilisering. Han var visserligen emot hela lagen, men om den infördes skulle besluten tas av Medicinalstyrelsen, inte av enskilda läkare. Och det skulle finnas möjligheter att överklaga till Regeringsrätten.

Trots Hammarskjölds och Reuterskiölds

invändningar antogs propositionen utan formell rösträkning. Lagen trädde ikraft den 1 januari 1935.

Makarna Myrdals mörka skugga

Redan i samband med att lagen antogs framfördes i Riksdagen krav på att tillämpligheten skulle utvidgas. Det blev aktuellt inom några år, 1941. Då hade bland annat makarna Gunnar och Alva Myrdal skrivit sin uppmärksammade bok *Kris i befolkningsfrågan*. Boken diskuterade med utgångspunkt från låga födelsetal "den psykoprofylaktiska socialpolitikens direkta uppgift... att framskapa ett bättre människomaterial". Ett sätt att åstadkomma detta var genom tvångssterilisering, i boken hette det "Helst skulle man på den vägen vilja utrota all slags fysisk och psykisk mindervärdighet inom befolkningen, både sinnesslöhet och sinnessjukdom, kroppsliga sjukdomar och dåliga karaktärsanlag". En särskild statlig utredning, Befolkningskommissionen, hade granskat frågorna och det var denna kommissions förslag som låg till grund för 1941 års proposition.

Propositionen 1941 innebar att sterilisering reglerades även för rättskapabla personer. En del krävde att det skulle bli möjligt att sterilisera sinnesslöa och kriminella med tvång, men så långt gick inte regeringen. Vid den här tiden var det en samlingsregering och den sökte breda lösningar. Propositionen innebar en viss skärpning av reglerna, steriliseringar som beslutades av två läkare gemensamt skulle ersättas av beslut fattade av Medicinalstyrelsen. Av de 822 steriliseringar som genomförts enligt lagen under perioden 1935-1939 hade 472 genomförts efter beslut av två läkare, medan bara 350 genomförts efter beslut av Medicinalstyrelsen. Dessutom hade 1271 steriliseringar genomförts utan stöd av 1934 års steriliseringslag. 1934 års lag gällde ju enbart dem som inte var rättskapabla. Myndiga personer kunde själva gå med på sterilisering. Av de som steriliserats under femårsperioden var 20 procent psykiskt efterblivna och kvinnorna (de flesta steriliserade var kvinnor) betraktades som "lösaktiga", i propositionen konstaterades att deras fruktsamhet varit dubbelt den normala.

Ofta gick man med på sterilisering för att nå vissa fördelar, till exempel frigivning från något mentalsjukhus, rätt att ingå äktenskap (vid vissa sjukdomar gällde förbud

Fortsättning på sidan 19

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning har i detta nummer sammanställts av Tommy Hansson och C.G. Holm. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är Contras sammanfattning av originalkällan, om inte annat markeras med citationstecken.

Sjuka homosexuella

Flera studier tyder på att den homosexuella livsstilen tenderar att orsaka oproportionerligt stora psykiska störningar. Om dessa iakttagelser är riktiga är det fel att hävda att en homosexuell och en heterosexuell livsstil är likvärdiga. Den definition som använts vid studierna är DSM III (Diagnostic and Statistical Manual om Mental Disorders, Third Edition) enligt APS (American Psychiatric Association).

1973 "friskförklarades" homosexualitet av APA, främst av politiska skäl; många amerikanska psykiatriker ansåg – och anser – ändå att homosexualitet är ett tecken på en störd personlighet.

Under senare tid har amerikanska läkare slagit larm om en ny hudsjukdom som drabbar homosexuella män i Los Angeles och San Fransisco i Kalifornien – staphylococcus aureus. Det är en smärtsam hudsjukdom som överförs genom hudkontakter.

I Sverige har sjukdomsepidemier bland homosexuella män ökar kraftigt sedan 1993. Det gäller HIV-AIDS men även klamydia, gonorré och syfilis. Ökningen i syfilisfall bland i första hand yngre homosexuella män har varit mycket kraftig under de senaste tre åren.

(www.stoppahomovigsel.tk,
www.homosexuellt.com)

Hotad religionsfrihet?

Knutbyfallet är ett av de mest uppmärksammade rättsfallen i Sverige någonsin. Skakade svenskar har kunnat ta del av en osannolik härva involverande kriminalitet och galenskap. Media har överträffat varandra i fråga om sensationshysteri.

En effekt av de bisarra affärerna på den lilla uppländska orten är att religionsfriheten tagit stryk. Media och självutnämnda experter har inte varit sena att utnämna pingstförsamlingen i Knutby till en "sekt". Den bild som skapats är snarast att all form av religionsutövning är på ett eller annat sätt tvivelaktig. Förvisso förekommer oegentligheter i vissa religiösa

grupperingar, precis som i samhället i övrigt – något som händelserna i Knutby är ett eklatant exempel på. Det bevisar dock inte att aktiv religionsutövning i sig är något skumt, inte ens i mindre grupper!

I mitten av maj sökte en präst som heter Karl-Erik Nylund och verksam på Södermalm i Stockholm via Maria Magdalena församling utnyttja Knutbyfallet genom att ordna ett seminarium med den närmast orwelliska rubriceringen "Sund och osund religiositet". Det visade sig att det som kyrkoherde Nylund menade med "sund" religiositet var sådan som i första hand förekommer i Svenska kyrkan, under det att andra grupperingar – möjligen undantagandes Frälsningsarmén som Nylund själv haft kontakt med sedan barnsben – tenderar att avfärdas som "osunda".

Nylund har även givit ut en debattbok i ämnet som falskeligen utger sig för att vara "den enda" i Sverige som tar upp ämnet och som vimlar av felaktigheter.

Nylund backades upp av professor Jan-Otto Ottosson, överläkare Göran Roth, juristen Peter Nobel, förra fp-riksdagskvinnan Barbro Westerholm, prästen Göran Kåring med flera. Personer med de uppfattningar dessa företrädare brukar också för sina syften utnyttja "avhoppare" från så kallade sekter, ej sällan individer som kidnappats från respektive rörelse

och därefter utsatts för hjärntvätt i form av "avprogrammering".

Mer nykterhetskysteri

I förra numret kunde vi på denna plats berätta om hur politikerna i Katarina-Sofia stadsdelar på Södermalm i Stockholm förbjudit medborgarna att dricka alkoholfria drycker vid utflykter i stadsdelens parker. Ytterligare ett uttryck för nykterhetskysterin är att samma sak nu planeras i stadsdelarna Maria-Gamla stan. Här råder dessutom större enighet över partigränserna än i övriga stadsdelar. Pådrivande i frågan har varit socialdemokraten Jens Orback, känd från debattprogram i SVT.

Vissa områden kommer att undatas från totalstoppet för alkoholförtäring utanför restauranger och pubar.

(Mitt i Södermalm)

Judehatande vänster

Varje dag trakasseras judar i Sverige. Vanligt är också att judiska begravningsplatser skändas: gravstenar välts omkull och/eller sprejas med nationalsocialistiska symboler. Det är en utbredd uppfattning att så gott som alla dessa händelser har nazistiska upphovsmän, i media ofta benämnda "högerextremister".

"Jag förstår att det kan vara svårt att medge att det finns antisemitism ute på vänsterkanten", skriver Lena Posner-Körösi i tidningen *Södermalmsnytt* (22-28 maj 2004). "Att kalla allt för antisionism är att göra det alltför enkelt för sig. Historien har

Spionen Stig Bergling öste nyligen beröm över SÄPO. Det finns skäl att påminna hur det gick till när Bergling rymde under en bevakad permission.

tydligt visat att antisemitismen funnits, och finns, såväl inom kyrkan som på höger- och vänsterkanten.”

Posner-Körösi konstaterar att polisen numera identifierar de flesta av dem som brukar göra sig skyldiga till judefientliga handlingar som vänsterradikala ungdomar och/eller ungdomar med rötter i Mellan-östern. ”Kritisera gärna Israels politik”, skriver hon vidare, ”men när ni använder slagord som ’Död åt judarna’ i samband med demonstrationer mot Israel, så får ni räkna med att vi inte kan betrakta det som något annat än ren och skär antisemitism.”

Den nya antisemitismen i Sverige bekräftades i juni, då medlemmar i en muslimsk fotbollsklubb i Stockholm angrep dett judiska pojklaget IK Makkabi såväl fysiskt som mentalt.

Mord contra ”avrättning”

Vi har vid flera tillfällen i denna tidskrifts spalter funnit anledning att återkomma till massmedias felaktiga bruk av ordet ”avrättning”. För säkerhets skull upprepar vi ordets egentliga betydelse: utmätande av straff vid dödsdom efter laga rättsförhandlingar.

Massmedia talar dock regelmässigt om ”avrättning” även när det gäller avlivning utan någon som helst legal bakgrund. Vi har alla hört eller sett uttrycket ”det var ren avrättning” när det i själva verket var fråga om ett klockrent mord. Men en mördare kan inte avrätta någon men skulle själv kunna bli föremål för avrättning efter laga dom!

Bland senare exempel på (miss)bruk av ordet ”avrättning” märks *Metros* rubricering ”USA-gisslan riskerar avrättning” (17/6). Artikeln handlade om hur al-Qaidas falang i Saudiarabien tillfångatagit den amerikanske flygingenjören Paul Johnson och hotade mörda denne, om inte gruppens inspärrade medlemmar i Saudiarabien frigavs. ”Avrättning” användes även helt felaktigt om terrormordet på sydkoreanske medborgaren Kim Sun-il i Irak.

Tvångsomhändertagande på grund av ryktesspridning

I april i år tvångsomhändertogs en sexårig flicka i södra Småland efter ingripande av Socialnämnden. På flickans dagis hade ryktet spridits att hennes pappa hade porrtidningar på vinden. Några andra barn hade berättat saken för sina föräldrar och

socialsekreteraren ordnade genast med polishandräckning och omhändertagande av flickan. Alldeles bortsett från att det knappast kan vara ett skäl för tvångsomhändertagande att någon har porrtidningar på vinden så kontrollerades ryktet aldrig av socialsekreteraren, vare sig med barn eller föräldrar. Efter tio dagar upphävde länsrätten omhändertagandet och efter ytterligare några veckor lade åklagaren också ner den förundersökning som inletts, eftersom ryktet snabbt vuxit till sexuella övergrepp. Den omhändertagna sexåringen har fortfarande inte hämtat sig efter händelsen, som nu JO-anmälts av föräldrarna.

(*Barometern, Kalmar*)

Förbjudet dataspel

Den kinesiska nyhetsbyrå Xinhua har rapporterat att ett svenskt videospel förbjudits för att det ”kränker Kinas suveränitet”. Spelet har utvecklats av dataspelsföretaget Paradox och förvränger enligt det kinesiska kulturdepartementet historien. Spelet som heter ”Hearts of Iron” är ett historiskt spel som bygger på historiska fakta. Det blev dock för mycket för kinesiska kulturdepartementet när Taiwan var ockuperat av Japan på en karta (vilket var förhållandet från 1895 till 1945).

Vidare hade Manchuriet, Tibet och Västra Sinkiang framställts som självständiga stater – vilket också är mer med sanningen överensstämmande än den kinesiska regimens påstående att de skulle vara delar av Kina.

Förutom att myndigheterna har förbjudit spelet har de förklarat att videospelsbutiker som låter besökarna spela spelet kommer att få tillstånden indragna.

Invandrare som arbetar – och sådana som inte gör det

I tidskriften *Ekonomisk Debatt* (nr 4 2004) berättar professor Jan Ekberg vid Universitetet i Växjö om resultatet av de studier som man gjort om invandrarnas bidrag till arbetskraften. Projektet studerar bosnier som kom till Sverige 1993 eller 1994. Det var sammanlagt 48 000 personer. I enlighet med rådande politik spred man ut dem över hela landet. De placerades i 250 av landets 289 kommuner. Många hamnade i Bergslagen eller Norrlands inland (där det fanns gott om tomma bostäder, men dåligt med jobb). Många hamnade också i storstäderna eller i småföretagsregionen Gnosjö-Gis-

laved-Vaggeryd-Värnamo (där det fanns gott om jobb).

Så här tio år efter kan man se vart politiken förde. Skillnaderna mellan de olika regionerna är extrema.

Sysselsättningsgraden för bosniska män (20-59 år) var 1999:

Småföretagsdistriktet 90

Stockholm 61

Göteborg 45

Malmö 37

Hela landet 59

För infödda svenskar är motsvarande tal 80

Sysselsättningsgraden för bosniska kvinnor (20-59 år) var:

Småföretagsdistriktet 80

Stockholm 54

Göteborg 35

Malmö 28

Hela landet 45

För infödda svenskar är motsvarande tal 77

I Malmö är alltså bara 32 procent av de vuxna bosnierna (28 procent av kvinnorna och 37 procent av männen) sysselsatta med arbete eller studier, medan det i småföretagsdistriktet i Småland är hela 86 procent - vilket är högre än för infödda svenskar i samma område. Även Göteborgs bosnier ligger med 40 procent långt under riksgenomsnittet för bosnier på 52 procent.

Likafullt envisas politikerna med att sprida ut nytillkomna invandrare till delar av landet där integrationen inte fungerar. Det är en otjänst både mot invandrarna och skattebetalarna!

Dags för privata fängelser

Efter den senaste tidens skandaler på landets statliga fängelser finns det all anledning att pröva det privata alternativet. I många länder sitter 10-20 procent av fångarna i fängelser som drivs av privata företag. Fängelserna får ofta bättre betalt om återfallsfrekvensen bland förbrytarna är lägre.

I allmänhet är de privata fängelserna både bättre och billigare. I Sverige finns redan två företag med erfarenhet från fängelseindustrin. Det ena är Skanska som är engagerat i fängelser genom sitt brittiska dotterbolag. Det andra är det franska företaget Sodexo som har hela 8 500 anställda i Sverige, främst på personalmatsalar. I åtskilliga andra länder driver Sodexo framgångsrikt fängelser.

UTLANDS-NYTT

Ronald Reagan

President Ronald Reagan har avlidit.

I samband med statsbegravningen fylldes Amerikas media av hyllningar till presidenten. Reagan var en hjälte i amerikanska ögon och folken bakom den nu försvunna järnridån minns honom som Reagan Befriaren. Presidenten hade mod, kristen tro, vältalighet och humor. Det är också viktigt att minnas att han hade en överlägsen förmåga att välja utmärkta medarbetare: till exempel försvarsminister Caspar Weinberger, säkerhetsrådgivaren William P. Clark och chefen för CIA William J. Casey, som värvade en ledande konservativ kontrarevolutionär strategisk tänkare, Constantine Menges, senare specialrådgivare i Latinamerikafrågor, som avled 11 juli i år, endast 64 år gammal.

Reagans viktigaste insats var att stoppa sovjetisk expansion, vilket ledde till det ryska kommunistiska tyranniets slutliga kollaps. Han övergav tillbakahållandets politik (containment) och inledde en mångfacetterad ofensiv mot "det onda imperiet". En viktig och ofta bortglömd del av offensiven var den ekonomiska krigföringen. Här var de så kallade nationella säkerhetsbesluten avgörande (National Security Decision Directives, NSDD).

NSDD 32 gjorde klart att Förenta Staterna inte var villigt att acceptera sovjetisk dominans i Östeuropa. Motståndsrörelserna mot kommunistregimerna skulle ges stöd.

Psykologiska operationer, särskilt radiosändningar, intensifierades. Genom ekonomiska åtgärder skulle USA försöka minska regimernas beroende av Moskva.

NSDD 66 var i realiteten en förklaring av ekonomiskt krig mot Sovjetunionen och de regimer som förslavade folken i Östeuropa. Moskva skulle inte få några krediter från Väst. Tillgång till västlig högteknologi skulle förhindras. NATO-allierade i Europa skulle minska sitt beroende av sovjetisk gas.

NSDD 75 gjorde klart att sovjetisk expansion skulle stoppas och USA ge stöd åt förändring bakom järnridån. Administrationen gjorde klart att sovjetiskt aggressivt uppträdande hade sina rötter i det interna systemet. Betydelsefullt var också att inleda förhandlingar med Sovjetunionen för att stärka amerikanska positioner. Dessa direktiv undertecknades av presidenten 1982 och 1983.

Det missilförsvar, som beslutades av president George W. Bush, byggde på Reagans åsikt från 1983 att ett sådant försvar skulle leda till en stark minskning av antalet kärnvapen. Det har också blivit fallet.

Förhandlingarna mellan USA och Sovjet på kärnvapenområdet ledde till att en grupp kärnvapen helt avskaffades. Vid förhandlingarna spelade försvarsminister Weinberger och hans team en viktig roll.

Under de två Reaganadministrationerna förstärktes CIAs hemliga operationer. Det

gjorde det möjligt att i större utsträckning hjälpa vänner och försvaga fiender. Under William Caseys chefskap förstärktes frihet och demokrati.

Reagan ägnade stort intresse åt att sprida frihet och demokrati i den västliga hemisfären. Kommunistiska partier hade tagit makten på Grenada och i Nicaragua. Kommunistiska revolutionärer med stöd av Castro hotade El Salvador. Vid Reagans tillträde 1981 levde 12 procent av Latinamerikas 420 miljoner invånare i demokratier. 1986 var det procenttalet 90.

Menges låg bakom ett förslag att inrätta en särskild myndighet för demokratistöd i den anda som presidenten uttryckte i sitt tal i London i juni 1982. National Endowment for Democracy kom att grundas 1984.

Genom en militär invasion i oktober 1983 befriades Grenada från kommunistiskt förtryck. Öns regim hade skrivit samarbetsavtal med Kuba och Sovjet. Risken var stor att det skulle bli inledningen till revolutioner och nytt kommunistiskt förtryck i Karibien. Om detta skett kunde en ny Kubakris ha seglat upp som ett hot mot USA.

Till sist skapade president Ronald Reagan förusättningen för utökad informationsverksamhet för frihet och demokrati och hjälp till motståndsrörelserna i länder med kommunistiska tyrannier.

Vänstern i Amerika och Europa har sedan 1980 försökt förringa president Ronald Reagans roll i segern över kommunismen. Hyllningarna i juni i år visade att detta misslyckats. *Bertil Häggman*

Terrorism och välstånd

"Vi bekämpar terrorism genom att eliminera fattigdom." Så argumenterade Roms borgmästare Walter Veltroni enligt tidningen *Metro* i samband med Glocal Forum i Rom i mitten på maj. Tanken – att otrevliga företeelser som terrorism och kommunism bäst motarbetas genom att materiellt välstånd upprättas – är vanlig men också till övervägande del felaktig.

De flesta betydelsefulla kommunist- och terroristledare genom historien har kommit från relativt välbeställda förhållanden: Marx, Engels, Bakunin, Lenin, Mao, Castro är några bemärkta exempel. Usama bin-Ladin kommer från en stenrik saudiarabisk släkt, och de flesta av de terrorister som genomförde flygplanskapningarna som ledde till terrordåden i USA den 11 september 2001 var vad KPML(r) skulle ha kallat för "överklassyngel".

Sanningen är nog att personer som kom-

mer från fattiga förhållanden i regel är mer upptagna av att skaffa bröd för dagen än att ha möjlighet att ägna sig åt någonting så kostnadskrävande som modern terrorism.

Ambassadör Ingmar Karlsson gör denna insiktsfulla analys, som kan tjäna som komplettering till det ovan sagda, i sin bok *Tro, terror och tolerans* (2004):

”Alla sociologiska studier av de [islamistiska] fundamentalistiska ledarna kom till samma resultat. Det stora flertalet hade sitt sociala ursprung i samhällets moderna sektorer. Fundamentalismen var, kan man därför hävda, inte bara en reaktion mot moderniseringen av de islamiska samhällena utan också en produkt av deras modernisering. Överinskrivningen vid skolor och universitet, den allmänna sänkningen av undervisningsnivån och den ökande användningen av de nationella språken i den högre undervisningen hade skapat en ung ’lumpenintelligentia’. Denna hade fått tillräcklig utbildning för att inte acceptera att återgå till jordbruk eller industriarbete men saknade kunskaper för att klättra på den sociala stegen” (sidan 163).

Det bör understrykas att mångmiljardären Usama bin-Ladin dock på intet sätt kom från den av Karlsson beskrivna ”trasakademiska” bakgrunden (det av Marx myntade uttrycket *lumpenproletariat* betyder ju ordagrant ”trasproletariat”!).

Britney för dödsstraff

Globala megaartisten Britney Spears har fått mycket kritik, inte minst från politiskt konservativt håll, för den allt starkare sexfixering hennes shower tycks få. Det har bland annat talats om att hennes attityd bidrar till att förstärka ett redan översexualiserat samhälle och att hon har en negativ inverkan på barn och ungdomar i känslig ålder.

Nyligen gjorde Britney Spears ett uttalande i tysk press som möjligen stärker hennes aktier bland de konservativa. Hon citerades nämligen sålunda (översatt från tyska): ”Jag är för dödsstraff. Den som har gjort fruktansvärda saker måste få ett passande straff. Så han lär sig sin läxa till nästa gång.”

AIDS och kondomtänkandet

Den goda nyheten är att Bushadministrationen i Washington har åtagit sig att spendera 15 miljarder dollar på att förhindra spridningen av AIDS i Afrika. Den dåliga

Sanningen om Bush tid i National Guard

★ Det var länge en omhuldad myt bland Bush-hatare att den nuvarande presidenten smet från sin militärtjänstgöring. Längst gick den obalanserade Michael Moore genom att kalla Bush ”desertör”. Vad är då sanning?

Det är sant att Bush, till skillnad från sin motkandidat i höstens val, John Kerry, inte tjänstgjorde i Vietnam. Han föredrog i stället att enrollera sig i National Guard 1968. Där verkade han under fem år till och med säsongen 1973–74. En kort titt på statistiken från Bushs tjänstgöringstid räcker för att konstatera, att demokraterna och vänstern är ute i ogjort väder.

Det är främst perioden maj 1972–maj 1973 som väckt kontroverser. Vad som är mindre känt är att detta var Bush femte tjänstgöringsår som stridsflygare i National Guard. Det kom efter fyra års träning, vilken ofta var mycket intensiv. 1968 genomgick unge Bush först en sexveckors heltidskurs i grundläggande träning vid Lackland Air Force Base i San Antonio,

Texas. Därefter kom 53 veckors intensiv flygträning i Georgia och sedan kompletterande träning i Houston, Texas.

Härefter inleddes en period då George W. Bush flög flitigt i det F-102 stridsflygplan han nu var godkänd för. Rapporterna visar att han flög intensivt fram till och med våren 1972 och med mycket goda vitsord. Det var när han valde att arbeta i en kampanj för republikanen Winston Blount, Alabama i senatsvalet 1973 som han drog ner på antalet flygtimmar. Därefter inledde han studier vid Harvard-universitetet (George W Bush har examina från två av USAs främsta universitet, både från Yale och Harvard). Att han dock med råge uppfyllde minimikraven intygar en rad vittnesmål.

George W. Bush tjänstgjorde inte i Vietnam. Man bör emellertid minnas att det alls inte är någon sinekur – lika litet som det är riskfritt – att tjänstgöra som stridsflygare i National Guard! (Källa: National Review 8 mars 2004)

nyheten är att dessa pengar huvudsakligen förväntas gå till det multinationella AIDS-etablissemanget, som bara har en lösning på problemet – dela ut kondomer till så många som möjligt, till båda könen och till människor i alla åldrar. Denna ”lösning” är en kvarleva från den sexuella revolutionen på det hedonistiska 80-talet, då kondomer framställdes som det allena saliggörande.

Förhoppningsvis kommer dock någon medlem av Bush-ministären att läsa boken *Rethinking AIDS Prevention: Learning from Successes in Developing Countries* författad av Edward C. Green, som har en hög forskartjänst vid Harvard Center for Population and Development Studies. Green är starkt kritisk till det rådande kondomtänkandet, som bland annat yttrat sig i att hundratals miljoner kondomer fraktas till utvecklingsländerna år ut och år in. Och denna kritik är befogad – inga märkbara framsteg har kunnat noteras i de länder där kondomtänkandet florerar som värst. Det är närmast parodiskt när

en UNICEF-tjänsteman nämner Botswana som en framgångsrikt exempel på kondomtänkande, när 35 procent av detta lands befolkning är AIDS-smittad!

När någon ifrågasätter kondomfilosofin drabbas vederbörande vanligtvis av etablissemangets samlade vrede. Oliktänkande anklagas rutinmässigt för att vara religiösa fanatiker, troligen i sold hos den ”kristna högern” i USA. När det gäller Green torde dock sådana anklagelser vara svåra att göra trovärdiga, eftersom författaren är en aktad forskare.

Enligt Greens rön är kondomer långt ifrån så säkra som brukar hävdas. Kondomer kan inte garanteras vara 100-procentigt täta och kan dessutom gå sönder eller halka av. I stället, menar Green, finns det skäl att i stället lära av de länder som valt filosofin att uppmuntra invånarna att vara sexuellt avhållsamma utanför äktenskapet. Ett sådant exempel, där kampen mot AIDS varit framgångsrik, är Uganda.

(National Review)

Sven Stolpe framstod mot slutet av sitt liv som en driftkucku för den politiska korrekthetens företrädare – i egenskap av katolik, konservativ och antisocialistisk debattör var han ett koncentrat av

det mesta som etablissemangsradikalerna plägar avsky.

Vid en återblick på Sven Stolpes långa och ytterst verksamma liv står det dock klart för den insiktsfulle observatören, att

Stolpe bör inrangeras bland Sveriges förnämsta författare och kulturpersonligheter över huvud taget. Framförallt Stolpes böcker om den heliga Birgitta har ett bestående värde.

Sven Stolpe gisslade rödskäggen

★★★ Sven Stolpe (1905–96) var den förste mottagaren av *Contras* frihetspris 1982. I motiveringen till valet av pristagare framhölls: "...för att han med stor kraft går i närmkamp med marxismens frihetsfientliga krafter och förmår att på ett sällsynt slagkraftigt sätt ge uttryck för demokratiska och borgerliga ideal. Hans kamp mot forskingringen av kulturella värden och försämringen av skolväsendet bidrar dessutom verksamt till att upprätthålla den ideologiska grunden för ett framtida Sverige i frihet."

I den intervju C.G. Holm gjorde med Stolpe för *Contra* 5/1982 på Stolpes gods Stjärnesand i Malexander i Östergötland redogör pristagaren för bakgrunden till sitt politiska intresse: "Det var med skolfrågan som mitt intresse väcktes. Jag var lektor i fem år och fick på nära håll se vad som höll på att hända i skolan i samband med den av Palme pådrivna skolreformen."

Om tidskriften *Contra* tyckte Stolpe så: "En enorm stimulans varje nummer. En ypperlig tidskrift. När jag läser den menar jag att det är precis så man skall tänka. Jag brukar stryka under det väsentliga i *allt* jag läser. Men jag har slutat med det i *Contra*, för där måste jag stryka under allting."

Besök hos Curtius

Sven Stolpe föddes i ett borgerligt hem 1905 och växte upp på Södermalm i Stockholm. Hans bror Herman, som med tiden skulle bli förlagsman inom den kooperativa rörelsen, hade fötts året innan. Fadern, som var statlig tjänsteman, spelade en avgörande roll som förebild för sönerna. "Min första lärare var min far", skriver Sven Stolpe i den självbiografiska skildringen *Ungdom* (1957). "Därom visste jag emellertid ingenting förrän långt senare. Fråga är om han själv var medveten om hur starkt han präglade särskilt sina så gott som jämnåriga söner" (sidan 7).

Fadern beskrivs av författaren som

"en energisk, metodisk och balanserad man", sträng och krävande men tydligen så älskansvärd att både Herman och Sven trivdes väl med honom. Något uppror mot fadersauktoriteten var därför aldrig aktuellt. Egendomligt nog nämner Sven Stolpe dock inte en enda gång fadern vid

namn i *Ungdom*. Om modern skriver han över huvud taget knappt något alls, låt vara att hon (liksom fadern) förekommer på bild.

Ett par av Sven Stolpes mest kända släktingar i förfluten tid är morfars far, professor Gustaf Magnus Schwartz (1783–1858), en på sin tid stor auktoritet inom den numera stendöda disciplinen frenologi (skallmätning) och en tydligt bisarr person enligt Stolpes berättelse i *Ungdom*, samt farfars kusin, den banbrytande arkeologiprofessorn Hjalmar Stolpe (1841–1905), känd för sina utgrävningar i vikingametropolen Birka. Den lärare (utom fadern) som lämnade djupast spår hos den unge Sven var den sedermera berömde folkbildningspionjären Alf Ahlberg. Stolpe sammanfattar sin ungdom i följande kärnfulla ord:

"Över huvud är min ungdom ett sorgligt kapitel. Jag hatade inte min stränge far utan trivdes med honom och beundrade honom. Jag tyckte alla flickor var fula och obehagliga men blev inte ens homofil. Jag hade en äldre och i de flesta avseenden överlägsen broder, men varken han eller jag kan minnas att vi någonsin växlat hårda ord eller haft skymten av en konflikt: han var och förblev min bästa vän, det var hela saken.

av Tommy Hansson

Det mest ohyggliga och komprometterande är att jag under brytningsåren aldrig upplevde någon som helst form av ångest eller melankoli. Jag tyckte det mesta var roligt" (*Ungdom*, sidan 49).

Sven Stolpe var som gymnasist ett literärt underbarn. Redan i tidiga tonår började han brevväxla med den åtskilligt äldre tyske professorn Ernst Robert Curtius. I 20-årsåldern inbjöds Stolpe till Curtii hem i Heidelberg, dit den unge svensken kom i samband med ett studiebesök vid stadens ärevärdiga universitet. När professor Curtius öppnade dörren för att ta emot sin gäst brast han i skratt – han hade väntat sig att få träffa en "vördnadsvärd gammal man". Stolpe hade aldrig meddelat brevvännen hur gammal han var!

Sven Stolpe påverkades i tidiga år, liksom många svenska i olika åldrar vid denna tid, av Tyskland. Men det var Frankrike och dess katolska odling som berörde Stolpe mest; med tiden skulle svensken publicera en rad essäer och även böcker om bemärktheter såsom Marcel Proust, André Gide och Roger Martin du Gard, för att bara nämna ett fåtal av de franska kulturpersonligheter som intresserade Stolpe.

I dödens väntrum

1927 drabbades Stolpe av ett svårt slag som förmodligen hade knäckt en svagare natur. Han drabbades av sjukdomen tuberkulos (TBC), vilket krävde en plågsam specialbehandling av den angripna lungan (detta var före penicillinets tid). I augusti togs svensken, som trots att han ännu inte var fyllda 22 var en etablerad europeisk intellektuell, in på Agra sanatorium nära Lugano i Schweiz. Där blev han i nära ett år tills han reste hem mot läkares inrådan.

Under sanatorievistelsen förde Stolpe dagboksanteckningar som kom att utgöra

En mustaschpydd Sven Stolpe avfotograferad i studievrån i hemmet i Östergötland

grunden för den berömda romanen *Idödens väntrum* (1930), i vilken Stolpes personliga upplevelser vävs ihop med fiktiva berättelselement till en levande och känslig skildring som överlag mottogs entusiastiskt av såväl kritik som publik. Skildringen balanserar mellan desperat livsnjutning i dödens skugga och andlig besinning färgad av den romerska katolicismen. Den unge författaren avvisar bland annat skarpt den nationalsocialistiska dårskapen, som vid denna tid började göra sig bred i Central-europa. Av boken blev några år senare en uppmärksammat biografilm med Hasse Ekman, Viveca Lindfors och Erik "Bullen" Berglund i ledande roller.

En nyckelgestalt i Stolpes genom-brottsroman är den unge medpatienten, prästen Siegfried Walter. I verkligheten hette denne Huber i efternamn, en tysk intellektuell och senare professor som tvingades till landsflykt i Argentina under Hitler-tiden. Siegfried Huber tillhör de medverkande i *En vänbok till Sven Stolpe* som utgavs till Stolpes 60-årsdag 1965. Stolpe var under sanatorietiden agnostiker. Walter/Huber fick honom dock att börja fundera över tillvarons djupare aspekter, något som inom några år hade gjort Stolpe till en glödande troskämpe.

Tillbaka i Stockholm kastade sig Stolpe, fastän inte fullt återställd, med frisk aptit in

i de avbrutna studierna och sitt påbörjade skriftställarskap. 1928–30 vistades han långa perioder som konvalescent vid den av Stockholms-biskopen Manfred Björkquist inrättade Sigtunastiftelsen. 1929 publicerar han den prisade essäsamlingen *Två generationer* och slutför 1930 sina filosofie licentiat-studier vid Stockholms högskola. 1931–32 är han redaktör för den uppmärksammade litterära tidskriften *Fronten*.

Lungsjukdomen ger emellertid inte med sig, och i april 1931 beslutar sig Stolpe för att underkasta sig en svår och omfattande operation vid Sankt Görans sjukhus i Stockholm. Ingreppet utföll väl och Stolpe blev med tiden helt symptomfri samt skulle leva till över 90 års ålder!

MRA och Rom

I mitten av 1930-talet kom Stolpe ut med två essäsamlingar om franska katolska tänkare, *Den kristna falangen I & II*. Stolpeskildraren Joris Tael framhåller i sin magistrala *Sven Stolpe. En monografi* (1984) att detta "hade kunnat vara ett verk av en troende katolik". Men Stolpe hade ännu ej tagit steget fullt ut över till den romerska tron, även om han kände och erkände en stor beundran inför "den katolska kyrkans ojämförliga andliga erfarenhet" (båda citaten från sidan 101 i Tael's monografi).

I mitten av 30-talet görs Sven Stolpe uppmärksam på en vital kristen rörelse som blev känd under benämningen Oxfordrörelsen, men som snart bytte namn till Moral Rearmament (MRA) och som i Sverige kallas Moralisk upprustning. Rörelsen grundades av den lutherske, amerikanske förkunnaren Frank Buchman. Stolpes väg in i MRA gick via den norske vännen/författaren Ronald Fangen, vilken genomgått en personlig omvändelse just genom Oxfordrörelsen. Stolpe skulle 1936–47 komma att ägna en betydande del av sina krafter åt denna samhällsrörelse, vilken verkade (och ännu verkar, om än inte lika uppmärksammat som tidigare) för en moralisk förbättring hos människorna. Buchmans motto löd: "När människan lyssnar, talar Gud; när människan lyder, handlar Gud; när människorna förändras, förändras folken".

Efter ett antal år av engagemang i rörelsen tyckte sig Stolpe märka att MRA var i avsaknad av en djupare andlig dimension. Alltför mycket, menade han, gick ut på förändring till det yttre men inte så mycket till det inre, det som finns djupast inne i en människas själ. Stolpe bröt därför upp från MRA och konverterade till Rom 1947. Vi får heller inte glömma att Stolpe under Andra världskriget med liv och själ tagit ställning mot den nazistiska aggressionen mot mänsklighet och civilisation, liksom han engagerat sig mot det kommunistiska Sovjetunionens angreppskrig mot Finland 1939.

Nationalism och kommunism var för Sven Stolpe precis lika avskyvärda. Det var en inställning som vänsterradikaler av alla schatteringar avskydde, och det var antagligen på grund härav som Stolpe ända fram till sin död gång efter annan avhånades av "rödskäggarna" (vilket inom parentes sagt var ett av Svens favorituttryck när det gällde att karaktärisera frihetens fiender på vänsterkanten).

Akademisk skandal

Den stridbare katoliken Sven Stolpe gjorde vår kontroversiella drottning Kristina till ämne för sin doktorsavhandling vid Uppsala universitet i slutet på 50-talet. Han tog kontakt med professor Victor Svanberg och förklarade att han önskade disputeras för denne. Resten skulle utveckla sig till att bli ett fascinerande stycke svensk akademisk historia (epitetet "svensk" är i detta sammanhang inget beröm!). Svanberg själv förklarar sig i ovan nämnda vänbok (si-

dan 42) vara full av beundran för Stolpes arbete: "Här fanns också psykologi men också historiskt sinne. En människas [Kristina] personliga utveckling ställdes mot bakgrunden av idéernas kamp och fick sin förklaring ur dem."

Stolpe ger i sin avhandling, senare utkommen i bokform, en inklämmande och nyanserad bild av en kvinnlig monark från "barbarlandet" i nord som blir fascinerad av den sydeuropeiska kulturen – följden blir att hon abdikerar från sin tron och tar steget över till den romerska katolicismen och parallellt därmed livslång landsflykt. "Det stod genast klart för mig att jag borde föreslå ett högt betyg på avhandlingen", tillstår professor Svanberg (sidan 44 i vänboken). Övriga akademiska bedömare var sines emellan oeniga. I synnerhet den fanatiska ateisten, professor Ingemar Hedenius, motsatte sig högsta betyg för Stolpes avhandling som i stället belönades med ett medelbetyg.

Sven Stolpe fick utan problem ut sin doktorstitel och hans bok om drottning Kristina blev en klassiker. Den docentur som skulle ha öppnat dörrarna på vid gavel till den akademiska världen uteblev dock. Den offentliga disputationen inför en fullpackad aula i Uppsala blev under alla omständigheter en triumf för Stolpe, vars slagfärdighet och briljanta debatteknik blommade i full prakt. Precis dessa egenskaper gjorde honom med åren till en lysande och folkkär radio- och TV-personlighet.

Behandlingen av Sven Stolpes doktorsavhandling om Kristina var en akademisk skandal. Stolpe blev varken docent eller professor vid något av våra universitet. Men lika bra var kanske det. Ty det var ju genom sin verksamhet som lektor och skollärare Stolpe fick upp ögonen för sosseriets grundliga förstörelseverk i svenskt samhällsliv och som gav upphov till det orädda, politiska engagemang som blev Svens signum under senare hälften av sin levnad!

Den heliga Birgitta

Perioden 1970–80 har av Taels kallats för "en sen blomning" för Stolpe. 1973 kom hans båda tungt vägande arbeten *Birgitta i Rom* samt *Birgitta i Sverige* på sammanlagt över 500 sidor. Stolpes strävan var att nå fram till en personligt fullödig bild av den människovarelse som döljer sig bakom det respektingivande helgonet den heliga Birgitta, onekligen en av Sveriges

genom tiderna mest lysande gestalter. Målsättningen var densamma som då han skildrade Jeanne d'Arc och drottning Kristina.

Främst gör Stolpe upp räkningen med föreställningen om Birgitta Birgersdotter som en överspänd hysteriska, torgförd av bland andra August Strindberg. Stolpe tar fasta på Birgittas sociala medkänsla och ärliga vilja att reformera den vid denna tid mycket korrupta kyrkan. Författaren visar också övertygande, att Birgittas berömda uppenbarelser (*revelationes* på latin) var helt autentiska och att de troddes på av hennes samtida.

Stolpes sensibla bild av Birgitta står sig alltså som en av de mest övertygande skildringarna av det svenska helgonet, något som inte "rödskägen" kunnat ta ifrån honom.

Mot Lagercrantz...

Sven Stolpe förblev rastlös verksam högt upp i åren. Den polemiska böjelsen, stundom tagande sig uttryck i veritabla eruptioner, höll sig intakt och yttrade sig icke minst i stridsskriften *Olof Lagercrantz* (1980), en radikal vidräkning med en av modern svensk historias värsta kulturmarodörer och ursäktare av totalitära massmord; under Lagercrantz överinseende förvandlades *Dagens Nyheter* från ett bålverk mot kommunism och annan diktatur till att bli ett kamporgan för Maos Kina och mot västdemokratins banerförare USA.

Stolpe erkänner Lagercrantz förtjänster som lyriker och litteraturhistoriker och berömmar exempelvis de lagercrantzska arbetena om Stig Dagerman och Nelly Sachs. Det Stolpe vill påvisa är emellertid Olof Lagercrantz destruktiva påverkan på svenskt kulturliv:

"Om man fördjupar sig i hans artiklar och böcker, finner man den typiska representanten för den mot allt andligt liv oförstående, den mot all moraldisciplin hånfulle, den i kaos och desperation till slut hamnande nutida nihilisten" (sidan 117). Stolpe har även lagt märke till Lagercrantz markerade barnslighet i politiska frågor, ej minst manifesterande sig i den naiva andäktigheten inför de kinesiska folkkommunerna. Stolpe citerar den icke namngivne bedömare som skrev om Lagercrantz auktoritet att den har "hela tyngden av en berusad fjärl".

Olof Lagercrantz verk om Emanuel Swedenborg, skrivet mot slutet av författarens liv, kan möjligen sägas vittna om en viss

tillnyktring, även om Lagercrantz envist utgår från att den svenske andeskådaren – jämte Birgitta vår största religiösa personlighet – bara använder sin fantasi när han skriver om andar och änglar i en annan dimension än den jordiska.

...och Lenin

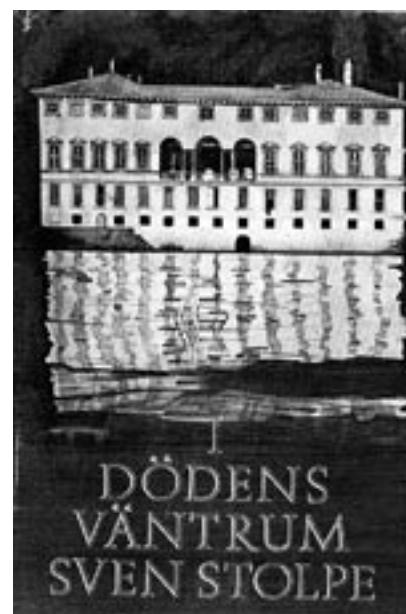
När Lagercrantz gav ut sin Swedenborg-bok 1996 hade Sven Stolpe hunnit gå ur tiden. En av den senares sista böcker var artikel- och essäsamlingen *Vreden och andra essayer* (1989) på Norma förlag, som ger bilden av en åldrad och eftertänksam, men fortfarande andligt vital, man, fast förankrad i sin romersk-katolska, kristna tro.

Under sina sista år gav Stolpe även ut en volym Lenin-citat – där den bolsjevikiske revolutionären uppmanar till ökad terror och massmord på präster och så vidare – i syfte att visa på kommunismens verkliga ansikte.

Man kan utgå ifrån att detta arbete inte förbättrade Sven Stolpes anseende bland vänsterbelackarna.

Det skall slutligen om Sven Stolpe sägas, att han av vänner och sympatisörer var känd som en god och spirituellt värd.

–Det skall aldrig kunna sägas att det saknades brännvin i mitt hem! skall han en gång i något sammanhang ha sagt. ☞

BREV TILL CONTRA

Stöd Taiwan!

På en nordisk konferens om Taiwan, som avhölls i Köpenhamn den 27 april, företogs en omfattande stödaktion till förmån för det demokratiska Kina, Republiken Kina på Taiwan. 120 deltagare var närvarande på konferensen, bland dem 30 parlamentariker från Norge, Danmark, Sverige, Finland och Island.

Konferensen ställde sig enhälligt bakom Taiwans ansökan om observatörsstatus i Världshälsoorganisationen (WHO) och uppmanade dessutom Folkrepubliken Kina att lösa meningsskiljaktigheter i Taiwan-området utan bruk av våld och att reducera antalet missiler som utplacerats i samma område.

Konferensen pekade också på det faktum att Taiwan nyligen har genomfört sitt tredje helt fria presidentval och var övertygad om att de osäkerhetsmoment som det mycket jämna valet skapade, kommer att behandlas på ett ansvarfullt sätt av det juridiska och politiska systemet på Taiwan.

Till slut uppmanade konferensen Europas demokratiska nationer att ta konkreta steg till att utvidga sina kommersiella, vetenskapliga, kulturella och politiska kontakter med Taiwan. Demokratiska länder bör stödja ett demokratiskt Kina, i detta fall Republiken Kina på Taiwan som på många sätt kan vara ett föredöme för Folkrepubliken Kina!

Nils Tore Gjerde

Socialism och hyckleri

Under min tid som lots hade jag under åren 1975–90 att betjäna en hel del östtyska fartyg, och nästan varje gång sjöng någon i besättningen socialismens lovsång för mig: ”Vi har det bra. Vi har att äta och fina och billiga lägenheter.” Tämmligen omgående insåg jag att det mindre var för att övertyga mig än de skeppskamrater som lyssnade, framförallt politruken vilken man brukade kunna identifiera på de iskalla ögonen.

Förmodligen fanns politruker även på mindre fartyg, men då i kombination med någon annan syssla – styrman, maskinist, matros eller dylikt. När man var ensam i styrhytten med befälhavaren eller en styrman kunde man få höra helt andra tongångar. I juli 1989 sade sålunda en befälhavare: ”Hos oss har polisen hela staten

Det fria Kina – Taiwan – är värt vårt stöd, anser debattören Nils Tore Gjerde. På bilden den kinesiske demokratiaktivisten Yueh Wu (t.v.) med Republiken Kinas flagga. Bilden är tagen på Kinmen, varifrån flaggan släpptes med vidhängande ballonger för färd mot det kinesiska fastlandet. (Foto: Tommy Hansson)

i ett så stenhårt grepp, att ingen förändring är möjlig!” Ett halvår senare hade muren fallit. (Något år senare var det annat ljud i skällan. Felet var att alltför många inbillat sig att de skulle kunna gå kvar i sina olönsamma företag men ändå ha villa och Mercedes efter kort tid. Tvärtom kanske frun fick börja arbeta, något som hon inte behövt göra på många år!)

Länge har jag misstänkt att det är likadant med vår journalistkår då det gäller asylgivning och u-landsbistånd. Sannolikt är deras fördömanden av olik-tänkande inte avsedda i första hand för tidningsläsarna utan för kollegerna. Se här vilka oförsämdheter jag kan avfyra mot läsekreten utan att förlora prenumeranter; tvärtom ökar upplagan något! Men om tidningen har en monopolsituation, som till exempel *Södermanlands Nyheter* i Nyköpings-trakten, bör man kanske akta sig för att dra alltför långtgående slutsatser av upplageökningen.

Sannolikt prenumererar många mera för annonsernas och de lokala nyheternas skull än för ledarsidans visdomar och hyllningar till Maud Olofsson och Centerpartiet, och då bryr man sig inte om att man på ledarsidan blir kallad rasist, nazist, brun lus etcetera. Men kanske kollegerna i andra tidningar låter sig imponeras av skribenternas mod, empati och patos.

Att hyckleri förekommer, precis som

på DDR-fartygen, avslöjade TVs Jan Josefsson med all önskvärd tydlighet i valrörelsen 2002. Vad bryr sig etablissemanget om folkopinionen? ”There is no public opinion, only a published one!” är ett uttryck som tillskrivs Winston Churchill. Det verkar vara rätt, vem som än har sagt det.

Magnus Cappelin

Vietnam: Dödsoffer och förföljelser

Under påsken gick civilklädda poliser och paramilitära grupper lös på fredliga demonstranter i bergsområdena i Vietnams centrala högländ med hundratals dödsoffer som följd. Bergsfolken har nu under en längre tid legat i konflikt med de centrala vietnamesiska myndigheterna på grund av rätten till land samt rätten att praktisera sin kristna tro.

Demonstranterna skall ha blivit angripna med metallbroddar, kättingar och metallstänger, och uppgifterna om antalet dödsoffer i den brutala aktionen varierar mellan 250 och 400. Osäkerheten är emellertid stor då de vietnamesiska myndigheterna spärrat av områdena i fråga. Ögonvittnesrapporter har likväl inkommit till en rad internationella organisationer som Human

Rights Watch, International Christian Concern och Världsalliansen för evangeliska kristna. Många av de dödade uppges ha varit protestantiska kristna.

Den organisation som skall ha organiserat demonstrationen är Montagnard Foundation, som arbetar för självstyrelse för bergsfolken i det vietnamesiska höglandet och för att förbättra dessa folkgruppers genrellt dåliga villkor. På organisationens hemsidor läggs det dessutom stark vikt vid att denna kamp också är en kamp för de kristnas trosfrihet.

I Norge har Norsk Misjon i Øst engagerat sig starkt i de vietnamesiska bergsfolkens kamp för sina medborgerliga och religiösa rättigheter, och i stortinget har ett av regeringspartierna – Kristelig Folkeparti – tagit upp frågan, vilken nu bör lyftas upp på regeringsplanet och tas upp med de vietnamesiska myndigheterna samt i internationella fora. Det finns också skäl att rikta skarp kritik mot myndigheterna i Kambodja, som har förstärkt vakthållningen mot gränsen mot Vietnam och också sänt flyktingar tillbaka över gränsen. Detta är stick i stäv med landets internationella förpliktelser.

Om man önskar följa den dramatiska – och tragiska – situationen i det vietnamesiska höglandet kan man klicka sig in på bergsfolkens hemsidor; Montagnard Foundation har lagt in en räckvärd detaljerad rapport om övergrepp mot fundamentala människorättigheter i det vietnamesiska höglandet och upplysningarna uppdateras fortlöpande.

Man kan undra över varför vietnamesiska myndigheter år 2004, snart 30 år efter det kommunistiska maktövertagandet i Sydvietnam, går så hårt och brutalt fram, något som klart försvagar Vietnams internationella renommé. För det första står allt tal om självstyrelse för de vietnamesiska bergsfolken starkt i strid med alla principer för en kommunistisk enpartistat. Trosfriheten har också dessvärre ofta varit enbart bestämmelser på papperet i många kommunistiska länder. Det tycks svårt att acceptera organisationer – kristna och icke-kristna – som stått utanför myndigheternas kontroll.

Eljest skall man inte bortse från att det ligger ett inte så svagt motiv om hämnd bakom. Det är i alla fall ett faktum att många bergsfolk slogs mot kommunisterna i Vietnamkriget, ett krig som också var ett inbördeskrig där vietnames stod mot vietnames.

Nils Tore Gjerde

Sterilisering Fortsättning från sidan 10

mot ingående av äktenskap). Regeringen var skeptisk till att mindre samvetsgranna läkare skulle kunna genomföra omotiverade steriliseringar om det dittills rådande tvåläkarsystemet bibehölls. Det konstaterades att steriliseringarna i Göteborg var sex-sju gånger vanligare än i resten av landet. Staten ville ha en enhetlig, striktare tillämpning.

Justitieministern Karl Gustaf Westman, som var bondeförbundare, framhöll att lagförslaget ”innebär ju ett högst betydande steg framåt i syfte att sanera den svenska folkstammen”.

S-kvinnor ville sterilisera fler

Men det var inte nog för ett antal motionärer i Riksdagen. En motion om hårdare tag underskrevs av sammanlagt 43 riksdagsledamöter. Av dessa var 34 socialdemokrater, 7 bondeförbundare (centerpartister) och 2 folkpartister. Inte en enda högerpartist (moderat) skrev under motionen. Bland motionärerna märks såväl LOs ordförande Axel Strand som Socialdemokratiska Kvinnoförbundets ordförande Disa Västberg. Anmärkningsvärt många av undertecknarna var kvinnor, 11 av de 17 motionärerna i Andra kammaren var kvinnor, trots att det vid den här tiden bara fanns totalt 17 kvinnor i den 232 ledamöter starka kammaren. Motionärerna ville ta ifrån Medicinalstyrelsen inflytandet över besluten och man ville också ha tvångsåtgärder med sterilisering även av rättskapabla sinnesslöa, en sterilisering var enligt motionen ”absolut önskvärd och borde vidtagas innan någon samhällsskada åstadkommit” (dvs innan något barn satts till världen).

Fyra socialdemokrater skrev dessutom ytterligare en motion som krävde tvångsåtgärder för att kunna genomföra ”frivilliga” åtaganden om sterilisering.

”Man kan inte tillåta att landet befolkas av vilken kvalitet som helst”

Socialdemokraten Verner Hedlund från Östersund krävde i riksdagsdebatten att sterilisering skulle genomföras för dem som förde ett asocialt levnadssätt. Han underströk att han inte ville tillåta människor av vilken kvalitet som helst att få befolka landet. Han menade att det i många kommuner fanns personer som

generation efter generation parasiterade på samhället och hade en ”panisk förskräckelse för arbete” och försökte att på alla sätt få sin försörjning genom det allmänna. Senare statsrådet Hildur Nygren (hon blev ecklesiastik/utbildningsminister 1951), också hon socialdemokrat, från Gävle sa bland annat följande: ”Det är en mycket allmän uppfattning bland dem som syssla med sociala arbetsuppgifter i detta land att sådana individer i alltför hög grad betunga den allmänna budgeten till ofrånkomlig skada för det mervärdiga folkmaterialet”.

Det fanns några röster mot förslaget, främst folkpartisten G Mosesson från Lidingö som hade egna erfarenheter som ledamot i en interneringsnämnd där sterilisering använts som påtryckning för att medge frisläppandet av tvångsintagna.

En enda högerpartist yttrade sig i debatten, det var Birger Gezelius, som representerade utskottet och gjorde ett inlägg där han underströk att man i en så laddad fråga måste gå varligt fram. Han var bestämt emot de tvångsåtgärder som föreslagits av Hildur Nygren.

Det fanns faktiskt ett inlägg till som var kritiskt mot lagen. Det var kommunisten Set Persson som menade att förslaget ”erinrade om den rasförbättring som man i vissa totalitärt styrda länder söker bedriva med hjälp av operationskniven”. Man kan anta att Persson åsyftade det nationalsocialistiska Tyskland, som i april 1941 var i närmsta förbund med det av kommunisterna så beundrade Sovjetunionen. Så mycket i förbund att det mesta som tyskarna vid den här tiden företog sig fick kommunistpartiets stöd (till exempel tyskarnas resoluta ingripande med ockupation av Norge efter ”brittiska provokationer” ett år tidigare – formuleringar som fanns i partitidningen Ny Dag).

Men trots de spridda protesterna var det ingen tvekan om vad som var politiskt korrekt. De skärpta bestämmelserna genomfördes 1941. Högern stretade emot, men vågade inte gå till frontalangrepp mot förslaget. En stor del av socialdemokratin vill ha ännu hårdare regler, men de hölls tillbaka av samlingsregeringens intresse att hitta förslag som kunde tålas av alla ingående partier.

Dukan läsa mer om steriliseringslagen och dess praktiska tillämpning i förra numret av Contra.

I *Contra* 3/2004 redovisades några av de myter som delar av miljörelsen sprider i syfte att motivera sin existens. Vi tog bland annat upp genteknik och

så kallad ekologisk mat. Nedan fortsätter vi vår granskning av miljömyter – liksom i förra artikeln utifrån Lance Kennedys bok *Ecomyth* (Palmerston North,

Nya Zeeland, 2003).

Den här gången tittar vi närmare på miljöaktivisternas ofta överdrivna budskap angående kemikalieanvändning.

Miljörelsens paranoida kemofobi

★★★ Lance Kennedy är en hängiven och realistisk natur- och miljövän. Just därför avvisar han den närmast mytologiska naturdyrkan som den mer aggressivt extrema delen av miljörelsen ägnar sig åt. Kennedy pekar exempelvis på det budskap som sprids av biologen James Lovelock och likasinnade. Lovelock är mest känd för att ha utvecklat teorin, att allt jordiskt liv bör ses som ett enda ekosystem med förmågan att reglera sin egen miljö och därmed skapa förhållanden som föder och understödjer sig självt. "Några naturentusiaster", skriver Kennedy (sidan 169) "har utvidgat denna teori till den ganska enfaldiga, pseudo-religiösa tron att jordelivets totalitet kan ses som en individuell organism – vilken kallas Gaia efter jordegudinnan."

Lovelocks nattsvarta syn på människan går ut på att vårt släkte motsvarar en sorts cancer inom ramen för ovan nämnda jordiska organism. Människan kan därför på sikt förväntas ta livet av organismen Gaia. Tyvärr är det många miljömedvetna människor världen runt som väljer att sätta sin tilltro till pessimister som Lovelock. Dessas världsbild bekräftas emellertid inte av de senaste 50 årens utveckling. Den danske forskaren, professor Bjørn Lomborg, hävdar tvärtom i en internationellt uppmärksam studie (*Verdens sande*

tilstand, 1998, se artikel i *Contra* 2/2001) att tillståndet i världen är förhållandevis gott och att det stadigt förbättras för varje år som går!

Lance Kennedy inskräper (sidan 169): "I den välbeställda och utvecklade världen har föroreningarna minskat dramatiskt, medan skogar har planterats och storartade ansträngningar görs för att bevara naturlivet. Allteftersom utvecklande och förorenande länder såsom Kina och nationerna i östra Europa och Asien när välbeställdhet, kommer också de sannolikt att lära sig bli mycket mer miljömässigt ansvarfulla. *Homo sapiens* lär sig nu att leva med och vårda naturens värld."

Det naturliga nikotinet

När det gäller miljömyter så intar den negativa synen på kemikalier en framträdande plats. Den finns en "kemofobi" som gränsar till det paranoida – allt som har med kemikalier att göra anses ont. Det behöver inte understrykas, att det synsättet har föga eller inget med verkligheten att göra. "Allting är gjort av kemikalier", konstaterar Kennedy (sidan 130). "Till och med våra egna kroppar. Hela naturen, hela tillvaron är kemisk. Att i allmänhet frukta kemikalier är att frukta själva naturen."

Kemikaliehatarna tenderar att dra en

av Tommy Hansson

skiljelinje mellan "naturliga" och "onaturliga" kemikalier. En sådan skiljelinje är vilseledande. Den inverkan en given substans har på människokroppen och/eller naturen beror på mängden kemikalier samt den molekylära strukturen. Om källan är naturlig eller människoframställd är irrelevant.

Ett exempel: om du inmundigar ett dödligt gift så har din kropp inte inställningen att detta går bra förutsatt att giftet i fråga är "naturligt". Resultatet blir döden även om det dödande ämnet råkar vara "naturligt". På samma sätt kommer vilket som helst av de tiotusentals "naturliga" cancerframkallande ämnen som är kända att göra lika mycket skada som vilken som helst av de syntetiska cancerogena kemikalier som finns.

Lance Kennedy gör uppskattningen att gott och väl 99 procent av alla ämnen som skadar människokroppen har naturligt ursprung. Några exempel ur högen är tobak, alkohol, bakteriella toxiner, svampgifter, opiumvallmo och växtgifter. Den skada som syntetiska kemikalieämnen gör är jämförelsevis liten. Enbart de giftiga ämnen som finns i tobaksbladet kan beräknas förorsaka två miljoner människors död varje år. Tobakens beroendeframkallande kemikalieämne, nikotinet, är helt och hållet naturligt eftersom det skapas av växten själv som ett ämne mot skadeinsekter. Nikotin är inte direkt dödande utan dödar på lång sikt genom att det är starkt beroendeframkallande.

Det kan naturligtvis invändas att just kampen mot tobaksindustrin är omfattande och i varje fall mycket högröstad. Men det beror knappast på medvetenheten om att nikotinet är ett "naturligt" giftämne, eller på någon större hänsyn till folkhälsan, utan snarare på ett ideologiskt betingat motstånd mot kapitalismen i form av jättelika tobaksföretag som Philip Morris. Dessutom har människor som är slavar under tobakslasten

Miljörelsens kemofober borde betänka, att allting är gjort av kemikalier – även de livsmedel vi dagligen inhandlar i snabbköpet.

i USA sett en möjlighet att med hjälp av de skadeståndsvillkor som råder i USA bli stenrika på kuppen.

Olika ämnens farlighet beror också på mängden. "Vi vet att många kemikalier, vilka är skadliga för människokroppen i höga doser, faktiskt är nyttiga i minimala kvantiteter", fastslår Kennedy (sidan 132). Den som väljer selennitrat som sötningsmedel i kaffe eller te i stället för socker kommer att dö en snabb död. I minimala doser är samma substans dock ett viktigt näringsämne – man kan köpa tabletter innehållande grundämnet selen (som för övrigt upptäcktes av den svenske forskaren Jöns Jacob Berzelius på 1800-talet) i hälsokostbutiker. Flera vitaminer är också mycket giftiga i större doser.

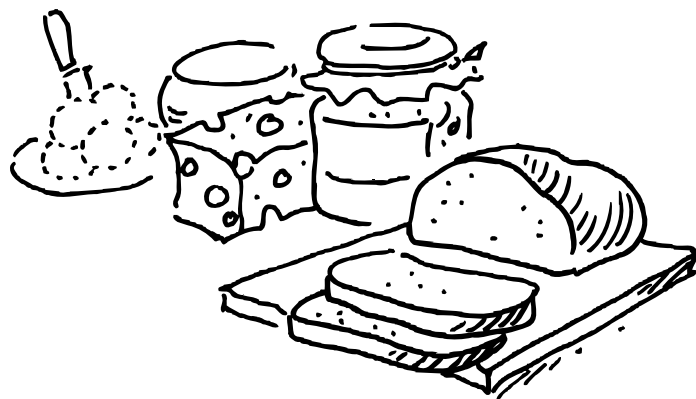
Fett dödar – inte dioxiner

Säg ordet "dioxin" och många miljöaktivister får något svart i ögonen. Dioxin anses vara det vådligaste syntetiska kemikalieämne som någonsin tillverkats. Kemofoberna har i sin propaganda utnyttjat detta faktum till bristningsgränsen, icke minst kemofober inom Greenpeace-rörelsen.

Dioxiner tillhör en familj bestående av ett otal kemiska komponenter. De tenderar att vara ytterst giftiga och orsaka cancer. Alla dioxiner är inte syntetiska – små kvantiteter produceras genom skogsbränder och av vulkaner. De flesta dioxiner är emellertid tillverkade av människohand. Dioxiner har påståtts förorsaka en mängd problem, från hälsoproblem relaterade till Vietnamkriget till minskande säl- och delfinpopulationer. Oftast är anklagelserna mot dioxinerna utan hållbar grund.

Det var Vietnamkriget som gjorde att dioxinerna kom i blickfånget bland miljöalarmisterna. Det mest beryktade medlet som nämndes i sammanhanget var Agent Orange, ett avlövningsmedel som spreds av amerikanska plan i syfte att göra det svårare för den kommunistiska Viet Cong-rörelsen att gömma sig i de vietnamesiska djunglerna. Ämnet innehöll 0,1 till 60 ppm (miljondelar) toxin totalt. Även om detta var en relativt hög toxisk nivå, så var riskfaktorn för dem som handskades med medlet liten eftersom en mycket liten del av Agent Orange kan komma in i kroppen genom huden.

Dioxiner framkallas också genom brännandet av alla material som innehåller kloriner, exempelvis PVC-plaster. Mindre kvantiteter produceras genom klorinbase-rad blekning av papper, smältning av vissa

Vågar man äta något av det här utan att riskera utsätts för en kemikaliechock...

metaller samt brännande av en del bränslen. Icke försumbara kvantiteter (ppm, miljondelar) har upptäckts i kemikalierna PCP och TCP, som tidigare användes en hel del i konserveringsmedel för timmer och läder. Här hittar vi den största källan till dioxinutsläpp i Nya Zeeland och Australien under senare decennier.

I dag kommer dioxin främst in i människokroppen via födan. 1,5 ppt (biljondelar) har uppmätts i amerikanska biffsorter samt 23 ppq (triljondelar) i fisk. Mänsklig bröstmjölk innehåller ungefär 100 ppq uppmätt enligt mjölkfettvikten. Dioxiner ackumuleras i fett, varför mat med hög fetthalt innehåller högre dioxinhalt än "smalmat".

Kontentan av Lance Kennedys exempelsamling är att dioxinernas farlighet är grovt överdriven, åtminstone i dagens värld. Även om vi åt den mest dioxinstinna föda som fanns att tillgå, skulle vi ändå få i oss tiotusentals gånger mindre dioxinhalt än den nivå som skulle krävas för att vi skulle drabbas av de minsta hälsoproblem. Författaren tycker ändå inte att vi skall vräka i oss dioxinstinn mat – eftersom denna också har hög fetthalt skulle vi riskera att dö av överviktighet, hjärtsjukdom eller slaganfall orsakade av fett.

Dioxinet skulle dock vara ofarligt i sammanhanget!

Slutar amma

De överdrivna larmsignalerna avseende dioxiner har en rad negativa effekter. En av de mest alarmerande av dessa är att många unga mödrar slutar amma därför att de fått veta att bröstmjölk innehåller dioxiner. Det faktum att mängden är så liten att den är helt försumbar i hälsoinseende är ingenting som Greenpeace och därmed jämförbara organisationer skriker ut från taken. Det är många gånger troligare att spädbarn blir sjuka av bröstmjölksersättning än av den verkliga varan: pyttesmå

doser dioxin är ofarliga, men fel sorts mat kan vara förödande.

Kennedy ger ett exempel på den sorts desinformation Greenpeace excellerar i när det gäller dioxiner. På ett möte i Rotorua (Nya Zeeland) som författaren bevisade på 1980-talet, spred en talare vid namn Gordon Jackman från Greenpeace budskapet hur otroligt farliga dioxiner var. Särskilt pappersmasseindustrin och företaget Tasman Pulp and Paper sades vara en stor skurk, eftersom man använde klorinblekning av papper vilket ledde till dioxinutsläpp. Jackman tog som exempel att en speciell sorts delfiner runt Banks Peninsular nära Christchurch, vilken ansågs vara utrotningshotad just till följd av Tasman Pulp and Papers verksamhet. Dessa delfiner hade konstaterats ha 10 ppb (miljarddelar) i sitt späck.

Kennedy anmärker att delfinerna befann sig tusentals kilometer till havs från pappersmassefabriken, och att det fanns fyra sågverk mycket närmare Banks Peninsular: sågverk som använde sig av dioxinförorenat PCP som släpptes ut i havet. "Att skylla på pappersindustrin var fel och totalt oansvarigt", förklarar författaren (sidan 135). Orsaken till Greenpeace-representantens utfall var troligen att pappersindustrin av hävd betraktas som en bov i miljösammanhang, medan sågverk anses bedriva en mer "naturlig" verksamhet. Faktum är att timmerindustrin inte längre använder det skadliga PCP. Huvudkällorna för dioxiner i vår miljö är i dag på väg bort och bakgrunds nivåerna minskar år från år.

Det talas ofta om att dioxin framkallar cancer, men sanningen är att vi inte har någon säker kunskap härom. De extremt låga nivåer av dioxin som vår omgivning innehåller gör det i själva verket troligt att risken för att få cancer genom att få i sig dioxin är ytterst liten.

Kemikaliska fördelar

Att i dagens debattklimat – när till exempel en krigsförbrytare i Saddams Irak kallas "Kemiske Ali" – säga att det finns fördelar med kemikalier är att utmana den miljöpolitiska korrektheten. Likafullt är detta sant. Som ovan konstaterats är ju alla naturliga substanser uppbyggda av kemikalier, och dessutom är de syntetiska kemikalier som finns i vår miljö så ett med vår dagliga tillvaro att det är svårt att tänka sig en modern civilisation utan dem. Bara en sådan sak som att de kläder vi bär är färgade av syntetiska kemikalier; kläderna i sig själva är dessutom mestadels gjorda av syntetfibrer.

De hem vi bebor är fullproppade av ting och material som behandlats med syntetkemikalier i en eller annan form för att de skall bevaras för framtiden – möbler, läderartiklar, tyger, metaller, pappersvaror med mera. Näringsämnen vi tillför våra krukväxter är av kemikalier, liksom tvätt- och diskmedel, tvålar, shampoo, färgmedel etcetera. De flesta av oss lämnar också in våra kläder till kemtvätten med jämna mellanrum. När bilägarna bland oss tvättar och ytbehandlar sina fordon gör de det med kemiska medel.

Det finns i själva verket hart när ingen produkt vi använder dagligen som inte tillverkats med hjälp av produkter från den kemiska industrin. Att därför, som många miljöaktivister gör, utsätta samma industri för ständig kritik för att inte säga fördömanden är både kortsiktigt och fel. Tvärtom borde industrin få beröm för att den till allra största delen anammat kritik som riktats mot den i det förgångna och verkligen anstränger sig för att bidra till en god miljö! Man skulle önska att aktivisterna skulle anstränga sig lika mycket för att motverka de faror som kommer från naturliga kemiska material, möjligen undantagandes tobaken där opinionsbildningen redan är omfattande om än utgående från felaktiga förutsättningar.

Kineserna måste skärpa sig!

I början av 2000-talet har många (om än inte alla) av de miljöproblem som hem-sökte oss i tidigare årtionden försvunnit. Industriföretagen har reagerat ansvarsfullt i syfte att få bort farliga ämnen och material. Föroreningarna är i västerlandet avsevärt mindre än de en gång var, även om en del återstår att göra. Många kemiska industriorganisationer i väst gör allt för att deras verksamhet inte skall skada människa

och miljö. Några exempel är the Chemical Manufacturers Association (USA), the Plastics and Chemicals Industries Association (Australien) samt the New Zealand Chemical Industry Council.

Dessa organisationer samarbetar i fråga om program för *responsible care* (ungefär "ansvarsfullt handhavande"). Över huvud taget har säkerhetstänkandet när det gäller handhavandet av syntetiska kemikalier ökat kraftigt under senare årtionden.

Den största utmaningen i dag torde

bestå i att rensa upp i det miljömässiga trask som de forna kommuniststaterna i Östeuropa åstadkom genom sina ohämmade giftutsläpp. Och det fortfarande kommuniststyrda Kinas industri fortsätter att förgifta floder och vattentäkter genom sina utsläpp utan mycket tanke på kommande generationer.

Det är hög tid att västerländska regeringar och organisationer blir mer aktiva för att förmå kineserna att inse att de måste skärpa sig!

Roh friad av Seoul-domstol

★ Sydkoreas president Roh Moo-hyun kan andas ut. Han friades av landets Konstitutionsdomstol och kunde återuppta sina presidentgöromål efter att ha varit avstängd från ämbetet i 63 dagar på grund av riksrettsförfarande.

Den vänsterinriktade Rohs första ämbetsår – han valdes till president i december 2002 – blev turbulent till följd av konstant fiendskap mellan presidenten, dennes administration och den högeropposition som ännu kontrollerade nationalförsamlingen i Seoul. En majoritet i parlamentet beslutade till sist om att ställa president Roh inför riksrett och stängde av presidenten från dennes tjänstgöring i presidentpalatset "Blå huset" i Seoul. Konstitutionsdomstolens ordförande Yun Young-chul kunde dock efter två månader ogiltigförklara riksrettsförfarandet och återinsätta Roh i ämbetet.

Roh anses allmänt vara en svag president som bland annat anklagats för korruption och inkompetens. Den handling som ledde till att oppositionen blev ursinnig och ville åtala honom var hans stöd för det regeringsvänliga Uri-partiet i samband med de allmänna valen i våras. Domstolsordföranden Yul förklarade att presidentens stöd för Uri visserligen var emot den sydkoreanska konstitutionens vallagar, men att presidentens misstag ändå inte var så stort att det borde föranleda riksrett. Anklagelser om korruption och ekonomisk inkompetens, vilka också

ingick i åtalet, avvisades helt och hållet av domstolen i Seoul.

Opinionsundersökningar har visat att två tredjedelar av Sydkoreas befolkning varit missnöjda med riksrettsförfarandet. Ett utslag härav blev att det omdiskuterade, vänsterinriktade Uri-partiet kunde se sina platser i nationalförsamlingen trefaldigade till en majoritet omfattande 152 platser efter valen; Sydkoreas parlament har 299 platser. Som en följd av sin riksrettspolitik förlorade det största oppositionspartiet Hannara (Grand National Party) vidare sin tidigare majoritetsställning i parlamentet.

Domstolsbeslutet att låta Roh Moo-hyun fortsätta utöva det presidentämbete han valts till var inte populärt bland alla. Några arga oppositionella försökte storma domstolslokalerna efter utslaget men hölls tillbaka av en militärstyrka om 500 man.

Det återstår att se hur Sydkoreas föresats att skicka 3000 ytterligare soldater till Irak kommer att påverka stödet för Roh-administrationen, särskilt efter terrorismordet på en sydkoreansk ingenjör under sommaren.

Tommy Hansson

BOK-NYTT

Spioner

Om svenskt underrättelseväsen har det skrivits en hel del tidigare, liksom om ett antal av de så kallade spionaffärer, med Wennerström och Bergling i spetsen, som fått sensationsmättad uppmärksamhet i media. Ändå framstår pensionerade SÄPO-mannen Tore Forsbergs 2003 utkomna ”tegelsten” *Spioner och spioner som spionerar på spioner* som fräsch och, naturligt nog eftersom författaren arbetat vid SÄPO i drygt 30 år, välinformerad. Forsberg har god kunskap om de mest kända spionfallen, men icke minst intressant är att ta del av några av de mer okända varianterna.

Forsbergs uppgift som kontraspion vid Säkerhetspolisen var enligt egen utsago (sidan 7) att ”tillsammans med mina kollegor hindra och uppdaga... underrättelseverksamhet, sabotage, subversion, terrordåd och kriminalitet med säkerhetsanknytning, som riktades mot vårt lands säkerhet från främst Sovjetunionen och Warszawapaktsländerna.” Ty det var ju så hotbilden mot Sveriges nationella säkerhet såg ut under Forsbergs tid vid SÄPO – alla försök som gjordes från vänstergrupper att placera hotbilden i västligt väderstreck är att betrakta som ideologiskt betingad desinformation.

Författaren inleder med en historisk exposé inbegripande bland annat ryska sågfilare och skärslipare i förra seklets gryning. Forsberg visar även att redan före Första världskriget hade Tsarryssland en detaljerad anfallsplan mot Sverige. Tanken att bilda en civil-polisiär säkerhetstjänst i Sverige väcktes dock först på 1930-talet av den unge generalstabsofficeren, sedermera ÖB Helge Jung. Resultatet blev Allmänna sä-

kerhetstjänsten, som trädde i funktion samma dag som Andra världskriget bröt ut, alltså den 1 september 1939. Förste chef var Eric Hallgren.

Efter mordet på Olof Palme 1986 följde en högst motiverad omorganisation av säkerhetspolisen, som hädanefter kom att ledas av en generaldirektör med vidhängande stab samt fyra huvudenheter; närmast härunder följer den lokala organisationen fördelad på fem geografiska enheter (en skiss häröver finns på sidan 19 i Forsbergs bok). Tore Forsberg understryker redan tidigt i framställningen att ”Polisens och säkerhetspolisens historia är i viss utsträckning sammanflätad med den demokratiska arbetarrörelsens 1800-talshistoria och med kommunismens och nationalsocialismens 1900-talshistoria” (sidan 20). Härefter följer en utförlig spegling av det hot mot Sveriges säkerhet som kommunismen och dess exekutörer utgjort och som tagit en betydande del av den svenska säkerhetspolisens resurser i anspråk. Forsberg redovisar även huvuddragen i den kommunistiska ideologin och icke minst Karl Marx roll som ledande ideolog.

Forsbergs ideologiska re-

dovisning är motiverad, men han har förbisett det bärande element i den marxistiska ideologin – visserligen övertagen från hegelianismen, men ändå – som dialektiken utgör. En annan invändning man kan göra finns i bokens avsnitt om nationalsocialismen, där riksdagshusbranden i Berlin i början av 1933 betecknas som ”en nationalsocialistisk provokation”. Detta är en felaktig beskrivning. Det har övertygande visats att branden anlades av en ensam holländsk kommunist som hette Marius van der Lubbe; att sedan nazistjuntan med Hitler i spetsen tog detta som intäkt för att klämma åt den politiska oppositionen i allmänhet och kommunisterna i synnerhet är en annan sak!

Författaren beskriver detaljerat den mycket omfattande säkerhetsövervakningen av såväl nazister som kommunister under Andra världskriget med inslag som telefonavlyssning och brevcensur. En särskild sorts krig var det som förekom mellanagenter för axelmakterna respektive de allierade och som involverade sabotage och sabotageförsök till lands och sjöss. Forsberg skriver flyhänt och spännande, och ibland har man svårt att lägga boken ifrån sig. För en övertygad västdemokrat är det naturligtvis svårt att se de brittiska – ty det gällde främst britter – allierade operatörerna (som exempelvis Malcolm Munthe) som annat än frihetshjältar!

Bokens kanske intressantaste avsnitt rör fallet Vasilij Sidorenko. Denne var sovjetisk NKVD-man, vilken på ett hänsynslöst sätt utnyttjade den svenska skolflickan Marita i Stockholm under första hälften av 1940-talet. Historien började med att en granne bad 17-åriga Marita titta in på In-tourist-kontoret på Vasagatan i Stockholm och hämta några skrifter. ”När hon lovade att utföra ärendet”, skriver Forsberg

[sidan 189), ”kunde hon inte ana att hennes tjänstvillighet denna morgon skulle leda till att hennes föräldrar och hon själv före årets slut skulle vara dömda till långa fängelsestraff, att svenska sändebudet i Moskva skulle komma att bli utvisat och att Stockholm, Nacka och Strängnäs skulle bombas av ryssarna. Hon kunde heller inte ana att hon var på väg att gå in i en fälla som hade gillrats av det svenska kommunistpartiet i samarbete med NKVD.”

Det var på nämnda In-tourist-kontor Marita stiftade bekantskap med den charmerande Sidorenko, som snart hade snärjt både henne och hennes föräldrar i ett spionnät som vävts av Moskva och KGBs föregångare NKVD i samarbete med svenska kommunister. Den kommunistiske granne som bad Marita om den första ”tjänsten” hade i själva verket haft familjen i fråga under uppsikt och informerat ryssarna om att Maritas far, som var militär vid pansarregementet i Strängnäs, hade blivit befördrad till sergeant och därmed var en viktig informationsbärare i NKVDs ögon. Familjemedlemmarna blev alltmer involverade i spionageverksamhet – Sidorenko använde sig av både smicker och hot – och till slut uppdagades det hela. I september 1942 anhölls pappan, hustrun och dottern samt ytterligare tre av Sidorenkos uppgiftslämnare med anknytning till försvarsmakten.

Sidorenko saknade diplomatisk immunitet och greps även han hösten 1942. Ryssen vägrade samarbeta med de svenska myndigheterna och blev slutligen inlagd på mentalsjukhus. De slutgiltiga domarna i målet innebar att pappan-sergeanten fick straffarbete i tolv år medan mamman ådömdes fyra års och Marita ett år och sex månaders straffarbete. Svea hovrätt dömde 1943 Sidorenko till tolv års straffarbete. Men ryssen be-

hövde aldrig, till skillnad från den svenska familjen, fullgöra straffet. Högsta ryska statsledningen ville nämligen till varje pris se Sidorenko frigiven, vilket bekräftades i ett samtal mellan utrikesminister Molotov och det svenska sändebudet Vilhelm Assarsson i Moskva den 31 augusti 1943. För att sätta press på svenska regeringen att frige Sidorenko bombade ryskt flyg delar av Stockholm, Stockholms skärgård, Nacka, Södertälje och Strängnäs. Ingen människa dog, men omfattande materiella skador uppkom. Sovjetregeringen hade ett par månader innan dessa bombningar ägde rum utvisat Assarsson från Moskva.

Kontentan blev att Sidorenko benådades och utvisades till England, som Sovjet var allierat med under kriget; samtidigt frigavs den brittiska sabotören Alfred Rickman ur svensk fångenskap.

I denna recensents ögon är Sidorenko-fallet det mest intresseväckande av alla spionhistorier som Tore Forsberg med förfaren hand nystar upp. Det finns otaliga andra fall som utrymmet här inte räcker till för att redovisa. Naturligtvis sammanfattar han även de kända Enbom-, Wennerström-, Bergling-fallen med

flera mer eller mindre pregnant svenska spionaffärer i modern tid. Även Palme-mordfallet får sitt.

Ett grepp som levandegör Forsbergs skildring är de miniporträtt som ges av trotjänare i SÄPOs tjänst. Idoliseringen av östtyske spionchefen och skrivbordsmördaren Markus Wolf hade vi dock kunnat vara utan.

Avslutningsvis skriver Forsberg även om de aktuella hot som SÄPO ställs inför i form av "den nya vänstern", de autonoma nätverken, nynazistiska grupperingar inklusive Vit makt-musik et cetera.

Tommy Hansson
Tore Forsberg: Spioner och spioner som spionerar på spioner. 502 sidor. Hjalmarson & Högberg.

När världen kom till Göteborg

Hanne Kjöllers har på 144 sidor utvecklat sin syn på den röda dårskapen omkring EU-toppmötet i Göteborg 2001. Allt är trivsamt skrivet, snärtigt och fint

framställt. Det som skedde var självfallet ett överfall på demokratin och rättssamhället. Godtrogna demokrater möjliggjorde extremvänsterns våld.

Författaren dröjer vid det som skedde på olika platser i Göteborg, bland annat Hvitfeldtska gymnasiet. Hon skriver om demokratins dubbla tungor och om språkförbistringen. Verkligt givande är avsnittet om vänsterns mediekritik. Det ger mig anledning att dra mig till minnes en scen. Den visar något av den där konstiga andan som blomnade upp i Göteborg.

Jag satt för länge sen vid ett kaffebord på Trädgårdsföreningen med en gammal vän. Denne hade kontakt med någon som tydligen hörde hemma i vänstervärlden. Denne slog sig ner vid bordet – en kort stund. Det var innan han fick klart för sig att jag var på väg till ett jobb på en högertidning. Det gjorde att vänstermannen reste sig. Han kunde inte sitta vid samma bord som en som var på väg till ett jobb på en mörkblå avisa. Nå, denna anda blomnade stort och väldigt i Göteborg under kravallyran.

I boken noteras att bland vänsteraktivister finns en utbredd misstro mot det som kallas "bor-

gerliga media", "mainstream-media" eller – mera kärnfullt – "fulmedia". Misstron följer sin egen logik. Familjen Bonnier, som bland annat äger *Dagens Nyheter*, tillskrivs exempelvis en helt verklighetsfrämmande makt i det dagliga arbetet på tidningen. Vissa tror att det är Bonnier-familjen som bestämmer vad och hur man tar upp något på ledarsidan. Att någon Bonnier ringer upp redaktionen och säger: "Nej, nu är jag så förbannad på fastighetskatten så nu får du ta och skriva någonting om det."

I boken skriver Hanne Kjöllers – som är ledarskribent på *Dagens Nyheter* – om myterna. För den sunda delen av oss svenskar är det självklart att vissa grupper enbart yrar efter sin mall. De lever sig in i denna och anser att allt fungerar enligt denna – hur virrigt det än kan vara.

Boken bjuder på en intressant läsning. Den informerar om vad man redan delvis känner till från andra informationskanaler men är ändå värd att ta del av.

Evald Olsson
Hanne Kjöllers: När världen kom till Göteborg. Om våldet och dess möjliggörare. 144 sidor. Agora.

CONTRA

4 1979...

Contra kunde i nummer 4 1979 presentera ett svar från de borgerliga ledamöterna i Invandrarverkets styrelse om den njugga svenska attityden till båtflyktingarna från Vietnam. Miljoner vietnameser riskerade livet för att med ranka farkoster ta sig bort från det kommunistiska fängelset i Vietnam. Det fängelse som Sverige varit med om att skapa genom ett generöst bistånd till de kommunistiska angripna i Hanoi.

Invandrarverkets borgerliga ledamöter tyckte inte att Sverige skulle prioritera offren för den svenska utrikespolitiken. Istället skulle flyktingar från Latinamerika prioriteras. Redan 1979 var svensk flyktingpolitik en skamfläck i den demokratiska världen. Och så har den förblivit. I Contra presenterades också en nyttgiven bok av Bertil Häggman och Jon Skard, en bok som behandlade de svenska kom-

munistpartierna, som vid den här tiden var ganska många. Bokens genomgång av de olika partierna är idag inte aktuell, men väl hållbar än idag är analysen av den marxistiska ideologin. Boken *Så arbetar kommunistpartierna* finns ännu kvar i Contras sortiment, och kan rekvideras från Contra för 75 kronor (inklusive frakt) genom inbetalning till postgiro 85 95 89-4.

...för tjugofem år sedan